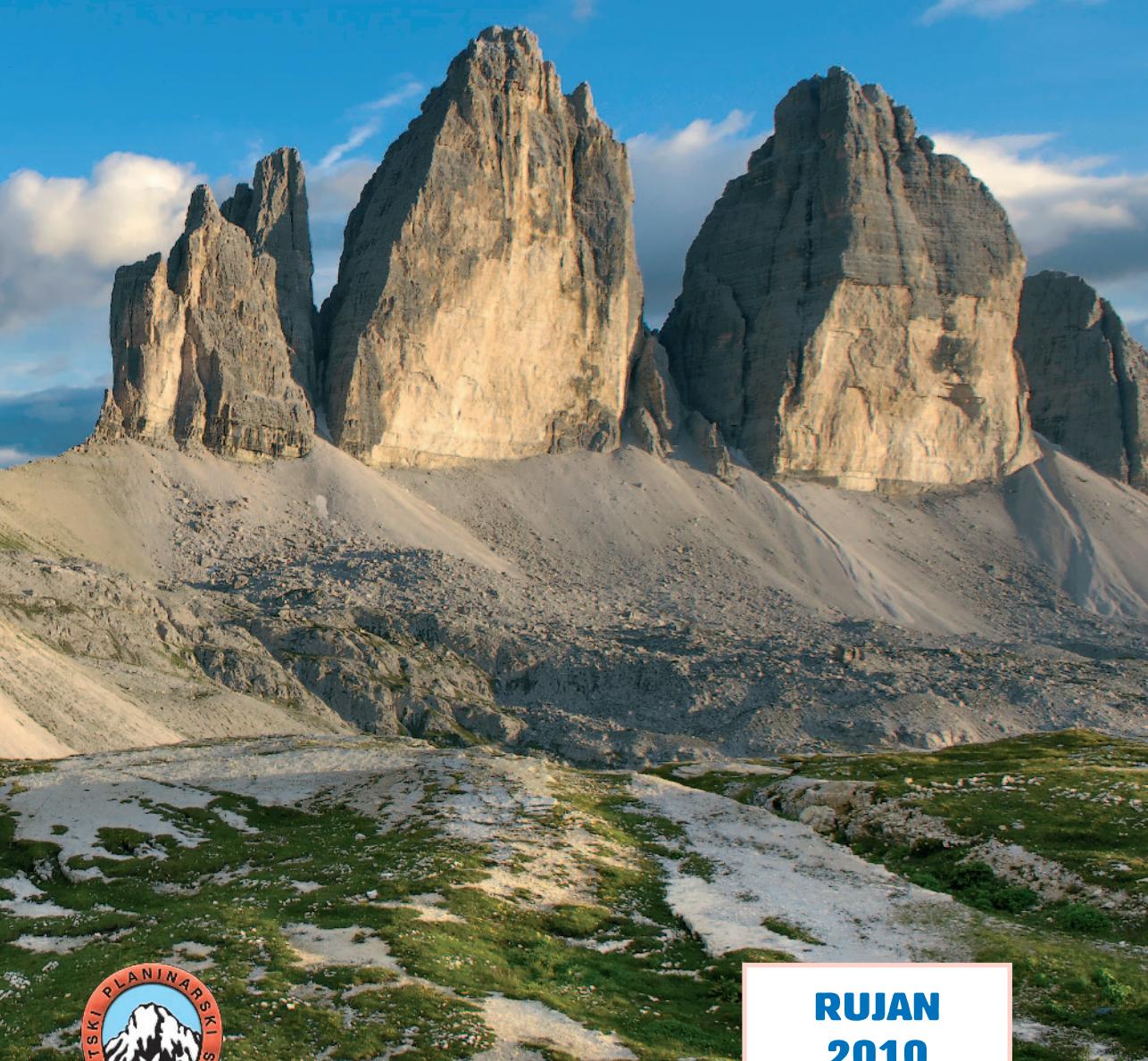

GODIŠTE

102

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

RUJAN
2010

9

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u 11 brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izšao je 1. lipnja 1898. Časopis je od 1949. do 1991. godine izlazio pod imenom »Naše planine«.

PRETPLATA za 2010. godinu iznosi **150 kuna** (za inozemstvo 35 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš preplatnički broj. Preplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236**, također uz poziv na preplatnički broj. IBAN za uplate iz inozemstva je **HR4123600001101495742**.

VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je naliđepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti znaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u HPS-u (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za preplatu na časopis »Hrvatski planinar«, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primati svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je 15 kuna (+ poštarina).

CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranim na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. **Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim i većim izborom ilustracija.** Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenta!). Podrobnejne upute nalaze se na web-stranici časopisa.

STAVOVI I MIŠLJENJA izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

WEB-STRANICA ČASOPISA:

www.plsavez.hr/HP

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palmotićeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Urednik d.o.o., Zagreb

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

290

Kuna gora – biser Hrvatskog zagorja

295

Tušnica – usamljena Ijepotica

298

Monte Viso (3841 m)

309

Samoborski scoutski put

TEMA BROJA

Kuna gora – biser Hrvatskog zagorja

SADRŽAJ

Kuna gora – biser Hrvatskog zagorja	290
Štefanija Dimač	
Tušnica – usamljena Ijepotica	295
Željko Puđa	
Monte Viso (3841 m)	298
Tvrtko Pervan	
Klanac snova	304
Denis Vranješ	
Ljepota je u oku promatrača	309
Ljiljana Šabić	
Tragovi kojeostavljamo u planini	312
Nada Banović	
Sa stotinu Ijepotica četveronoške na Triglav	315
Jovan Hovan	
Tko je što u hrvatskom planinarstvu: Josip Žmak....	318
Sportsko penjanje	320
Planinarske kuće.....	321
Planinarski putovi	322
In memoriam: Josip Colnar	323
Vijesti	324
Kalendar akcija	328

SLIKA NA NASLOVNICI

Tre Cime di Lavaredo (Drei

Zinnen) – simbol Dolomita

foto: Goran Horvat

Kuna gora biser Hrvatskog zagorja

Štefanija Dimač, Pregrada

Članak je posvećen 60. obljetnici HPD-a »Kunagora« u Pregradi

Prelijepo Hrvatsko zagorje u svojim njedrima krije pomalo zanemarenu ljepoticu Kuna goru. Dio je Kostelskoga gorja, koje počinje kod Sutle na zapadu i pruža se 20 kilometara prema istoku, do rijeke Krapinčice i grada Krapine. Burne tektonske aktivnosti u prošlosti podarile su Kostelskom gorju zanimljive oblike, no samo je gorje razmjerno nisko – samo su dva vrha neznatno viša od 500 metara. Nakon povlačenja Panonskog mora gorje je navuklo zelenu krinolinu s pregršcu šarenih podsuknji.

Nije potrebno posebno planinarsko iskušto da bi se uživalo na njegovim stazama i stazicama. Zahvaljujući dobro markiranim stazama zaista je orijentacijski lako i zahvalno za planinarenje. Osim toga, atraktivno je i za paragliding i za brdski biciklizam.

Kao i čitavo Zagorje, Kostelsko je gorje bogato vrijednom florom i faunom. Tu je nekoliko staništa zaštićenih biljnih vrsta, čije lokacije ljubomorno čuvamo. Od životinjskog svijeta, susreću se zec, srna, lisica, jazavac, pa i divlja svinja, a navodno su se nastanile i divokoze. Vragolasti puh teže se pokazuje na svjetlu dana, ali tu je. Razigranu vjevericu često se može vidjeti kako švrlja po stablima. Kad vas ugleda, digne šiljaste uši, šmugne u trenutku s grane na granu, vješto kormilareći čupavim i kitnjastim repom.

Zahvaljujući bogatoj prošlosti, Kuna gora svakako ima što ponuditi izletniku namjerniku i planinaru. Pregrada se prvi put spominje davne 1334. godine u popisu župa zagrebačkog arhidakonata. Značajan trag u povijesti cijelog kraja ostavilo je plemstvo iz obitelji Ottenfels i

ALAN ČAPLAR

Pregrada i Kuna gora u Hrvatskom zagorju

Keglević, čiji dvorci i danas ponosno stoje na brežuljcima u okolini.

Nadete li se u Pregradi i na Kuna gori, s naprtnjačom ili bez nje, sigurno će nakon toga u vašim sjećanjima ostati lijepi uspomene i kao nekom čarolijom poželjet cete vratiti se. To je gora koja vam se u svakom godišnjem dobu može uvući pod skute i kliznuti vam pod kožu. Uvijek drugačija, dočeka vas nekom novom slijedom. Svaki hod njenim stazuljcima ostavlja drugačiji dojam. Nikoga ne ostavlja ravnodušnim.

Na južnoj strani Kuna gore, na završetku sutinskog klanca kojim dotječe živopisni potok Kosteljina, skutrio se ljupki gradić Pregrada. Od Zagreba je udaljen pedesetak kilometara, a budući da je s njime povezan dobrom prometnicom, lako je dostupan. Autobus vozi više puta na dan u oba smjera, pa i nedjeljom. U središtu Pregrade stoji lijepa građevina poznata kao stara škola. Posebnu pozornost plijeni i župna crkva Blažene Djevice Marije – velika građevina iz 1818. s dva tornja – popularno zvana Zagorskom katedralom. Crkva je građena u klasicističkom stilu, s elementima baroka, a posjeduje vrlo vrijedne orgulje, prenesene iz zagrebačke katedrale, koje još uvijek šire zamamne zvukove. Nagli tehnološki razvoj europske ke-

mije i medicine u drugoj polovici 19. stoljeća Pregradi je donio prosperitet – prva kemijsko-farmaceutska tvrtka na prostoru jugoistočne Europe osnovana je baš u Pregradi. Adolf Alfons Thierry De Chateauvieux dobio je 9. studenog 1892. koncesijsku ispravu, a vrlo brzo pronio se diljem Europe glas o kvaliteti Thierryjevih masti i balzama (po istoj se recepturi u Švicarskoj i danas izrađuju takve masti). Zahvaljujući Thierryju Pregrada je već 1903. dobila telegraf i telefon.

Markacija za uspon na Kuna goru počinje u samom središtu Pregrade, pokraj župne crkve. Strmim se šumskim putom za samo 20 minuta stiže do planinarske kuće, koja je dobro vidljiva iz središta ovoga šarmantnoga gradića. S njene terase pruža se atraktivan vidik na čitavu dolinu, koja je svojom ljepotom nadahnula domaćeg književnika Janka Leskovara.

Markacija se od planinarske kuće nastavlja 600 metara kroz šumu po cesti i zatim račva lijevo za Vinagoru, a desno prema starome Kostel gradu. Na putu prema Velikom Taboru svakako vrijedi razgledati župnu crkvu na Vinagori, koja se spominje 1639. kao kapela župe Desinić. Od Vinagore se markacija nastavlja prema dvorcu Velikom Taboru. Za cijeli izlet

JASMINKA RADOJIĆ

Vinagora

JASMINKA RADOJIĆ

Zagrebački planinari na najvišem vrhu Kuna gore (522 m)

ALAN ČAPLAR

Ruševine Kostel-grada

od Pregrade preko Kuna gore, Vinagore i Velikog Tabora do Desinića potrebno je 4 do 5 sati hoda.

Na prije spomenutom raskrižju 600 metara iza planinarske kuće, markacija desno vodi prema najvišem vrhu Kuna gore i prema Kostelgradu. Do Kostelgrada se stiže za sat i pol laganog hoda.

Kad zamru svi radovi u prirodi, kad se skrate dani, a nestabilne prognoze sprječavaju ozbiljnije pohode u udaljenije planine, naše gojzerice ljube Kuna goru strastvenom ljubavlju. Supruga i mene ni vremenske neprilike ne mogu spriječiti da prosvrljamo našim stazama.

Danas smo spontano krenuli romantičnim sutinskim klancem uz potok Kosteljinu u smjeru Kostelgrada. U davnoj prošlosti to je bio najkraći prilaz od Zagreba prema središnjoj Austro-Ugarskoj. Tek nekoliko stotina metara od gradskoga središta prolazimo uz kamenolom, zgranuti koliko je odvaljeno od Kuna gore. Čitavo je brdo nestalo na sjeveroistočnoj strani, kao da ga je odgrizla golema čeljust neke nemilosrdne nemanji. Česta dubinska miniranja zalijuljavaju i naše domove koji su blizu središta Pregrade. Jake vibracije natjeraju stanare da izađu iz kuća misleći da je potres. Tiho se nadamo da neće doći do kakvoga tektonskog potresa jer se čitava priča oko kamenoloma odvija na lokaciji vodocrpilišta i bazena s rezervom vode za čitav kraj. Svjesni svoje nemoći, bez komentara prolazimo u tišini.

Veseli žubor Kosteljine odvraća nas od otužnog prizora. Vrbove grane sljubile su se sa zarobljenim ledenim kapljicama zapjenjušanog brzaka. Okitile su si stabla girlandama bujnog bršljana nad zrcalom bistrog potoka. Zubato podnevno sunce tek ponekom zrakom virne kroz gusto granje.

Kristalno plavo nebo obećavalo je lijep kasnojesenski dan. Još uvijek je tu paleta jesenjih boja, s ponekim jastučićem zaostalog prvog snijega. Tek tu i tamo ogoljele grane grčevito drže posljednje listiće. Ugodaj okrujen živahnim cvrkutom zbnjenih ptica postaje potpun. Samo nedaleki lavez psa i pjev baha-toga pijetla odaje da smo blizu sela Kostela. To malo selo ima čak dvije crkve, kapelicu Trpećeg Isusa iz 1800. godine i župnu crkvu sv. Mirka,

kasnobaroknu klasicističku građevinu iz 18. stoljeća. Iznad sela стоји na strmoj hridi stari Kostelgrad, koji se prvi put spominje 1247. Danas je to ruševina s tek nekoliko zidova. Ipak, zahvaljujući lokalnoj udruzi »Kostelska pištola« pokrenuto je uređenje i uređen je pristup u stari grad.

Strm uspon do staroga grada izmamio nam je i koju grašku znoja, ali nismo požalili. S njegovih goluždravih ostataka pruža se vidik na čitavu slikovitu Plemenštinu, nalazište reljefa boga Mitre. Prema sjeveru se otvara vidik na selo Kostelbregi i prepoznatljivu Donačku goru u Sloveniji.

Sve je tiho pa i mi šutimo da ne narušimo sklad i ne probudimo usnulu princezu iz stoljetnoga sna. S trunom uhvaćene prošlosti na dlanu, zakleli bismo se da čujemo vapaj patnika iz dubine i smijeh razuzdanog plemstva te hihot napirlitane dvorske djeve. Čini se kao da je u žurbi zapela za šipkovu ružu u širokoj baršunastoj krinolini u pratrni gizdavoga grofa.

Krik preplašene ptice vraća nas u stvarnost kojoj smo na trenutak izmagnuli prepustivši se mašti. Postajemo svjesni prolaznosti vremena među ruševnim zidinama, nekad moćne i zna-

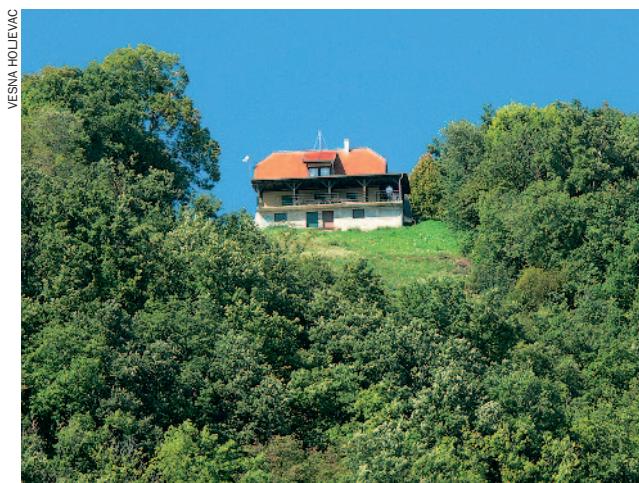
kan gospodarstvima marljivih zagorskih žitelja. Kraj koji već više od stotinu godina živi u staklu i od stakla, danas poznatog Vetropacka. Istovremeno, stanovništvo je usko vezano uz svaštanje u poljoprivredi. Svaka stopa toga humlja obilno je znojem natapana. Trebalо je prehraniti nekad i više od desetak gladnih usta, pod slamnatim krovom, u kućici od drvenih greda, s pročeljem od ilovače, bojane plavom galicom. Uza sav rad u polju obavezan je bio i redić vinograda. Nije bilo površina zaraslih u trnje i kupinje. Sa sjetom se prisjećamo pašnjaka punih stoke i vesele djeće graje u njenoj blizini. Nestale su maštovito pletene ograde od pruća. Sad su to moderna gospodarstva sa svom infrastrukturom i voznim parkom. Vinogradi i klijeti još su tu, no one tople male kućice zamjenila su moderna zdanja, bog-te-pitaj kakvih sve stilova. Kočepere se s antenama, klima-uređajima i posebno smješnim ogradama od rost-fraja. Pa ipak, taj božanski nektar – vino – danas kao i nekada utapa tugu i zalijava radost. Nestao je zagorski kiseliš, sad su to sortna vina čiji okus dugo ostaje na nepcima. Kapi okičene zlatom na svjetskom sajmu vina u Londonu potječu baš iz Humskoga kraja.

Iako je Kostelsko gorje tek neznatno više od 500 metara, a do najviših dijelova uspinju se sela i vinogradi, planinarima nudi bezbrojne mogućnosti za lijepo šetnje

čajne utvrde, danas zapetljane u kućinu prošlosti. Zamišljamo reakciju grofova Celjskih iz dalekoga 14. stoljeća i posljednjih vlasnika Kegelevića da su nas nekim čudom ugledali usred svoga dvora. Neobuzdano prasnuvši u smijeh, uz šale koje samo nas dvoje razumijemo, napuštamo gradinu i prepuštamo je duhu minulih vremena do posjete kakvoga novog para.

Ne slijedimo markaciju već uobičajenim švrljanjem po šumi krećemo desno uz hrbat lijepe bukove šume i izbijamo u selo s nekoliko kuća. Lijevo vodi kolski put prema šumi i najvišem vrhu Kuna gore.

Prije šume zastajemo da bismo se osvrnuliiza sebe. Prema sjeveru se otvara vidik na veći dio Humskoga kraja. Živopisan krajolik načič-

Planinarska kuća »Kuna gora«

Put nas vodi dalje uzbrdo, koračamo mekim puteljkom po debelome raskošnom tepihu mahovine. Bujnoj zelenoj mahovini dodatan čar daju male gljivice čiji raznobojni klobučići nesebično nude dom lijenom pužiću i nekim sitnim stvorenjima koja užurbano jurcaju uoko-lo. Ta sićušna bića zaslužuju da ih barem okrz-nemo pogledom i postanemo svjesni njihove važnosti u cijelome životnom lancu, čija smo i mi samo jedna karika.

Opjeni ljepotom lagano stižemo pred sam vrh Kuna gore. Potpuno neočekivano ispred nas je iskočila srna. Ukopala se na metar-dva ispred nas. Pogledi su nam se sreli, kao da je u nama prepoznala davno izgubljenog prijatelja. U sjećanje su nam se utisnula dva prekrasna, plaha, topla i vlažna oka. Taj je čarobni trenutak izgubljen u nepovrat, vjede su joj zatitrale, val straha uhvatili smo u njenim očima i ona je strelovito jurnula u gusto grmlje. U trenutku je nestala ta osebujna ljepota tananih, vižljastih nožica. Nismo uspjeli saznati tko je koga više uplašio, mi nju ili ona nas.

Pod dojmom iznenadnog susreta stigli smo na najviši vrh Kuna gore, obilježen simpatičnim stupićem. Tu je upisna knjiga i žig HPD-a »Kuna gora«. Nedaleko od najvišeg vrha naišli smo pod širokim krošnjama stabala na gljivar-sku kućicu koju su podigle marljive ruke i složna srca gljivarskog društva »Lisičica« iz Pre-grade. To je drvena kućica kao iz bajke, okružena stolovima i stolicama od trupaca koji daju

poseban čar. Bravo dečki i cure, mnoge bi se udruge mogle ugledati u vas!

Pravi je užitak bio sjesti, povaditi delicije iz ruksaka i okrijepiti se. Dok smo uživali u ambi-jentu, neočekivano je naišao par prijatelja. Obostrano obradovani susretom, neplanirano smo se podulje zadržali. Nenadan zajednički objed dao je poseban pečat čitavome danu. Uz salve zdravoga smijeha, skoknuli smo do obližnjeg vidikovca i zajednički pokušali locirati po-znate i nepoznate vrhove pod nama. Prema jugozapadu, među gusto načičkanim obroncima odakle potječu Mihanovićevi stihovi »Lijepa naša«, vukle su se magle sa svojim gustim, za-mršenim vlasima. Sjene su postale dulje, a pur-purno, zalazeće sunce zažarilo je vrhove Alpa tamо daleko na obzoru.

Dok smo slijedili markaciju prema Vinagori, put nas je nanio u selo Pregrada Vrhi, gdje se naša staza spojila s markacijom koja dolazi od planinarske kuće na Kunagori. Spojene jedna s drugom složno vrludaju među trnacima i šumarcima, vinogradima i livadama, preskaču potočiće i dvorišta u smjeru Vinagore i Veliko-ga Tabora. Krenuli smo prečicom prema domu, a sumrak se lijeno vukao prema nama. Srame-žljivo je žmirljula prva zvjezdica na nebū, a posljednje zrake svjetlosti nježno su ljubile zvonik crkve sv. Leonarda kraj koje smo prolazili. S punim srcem i savršenim mirom u sebi pjesma se spontano izlila... »I kaj nam pak moreju će smo vesel...«

Tušnica – usamljena ljepotica

Željko Puđa, Livno, BiH

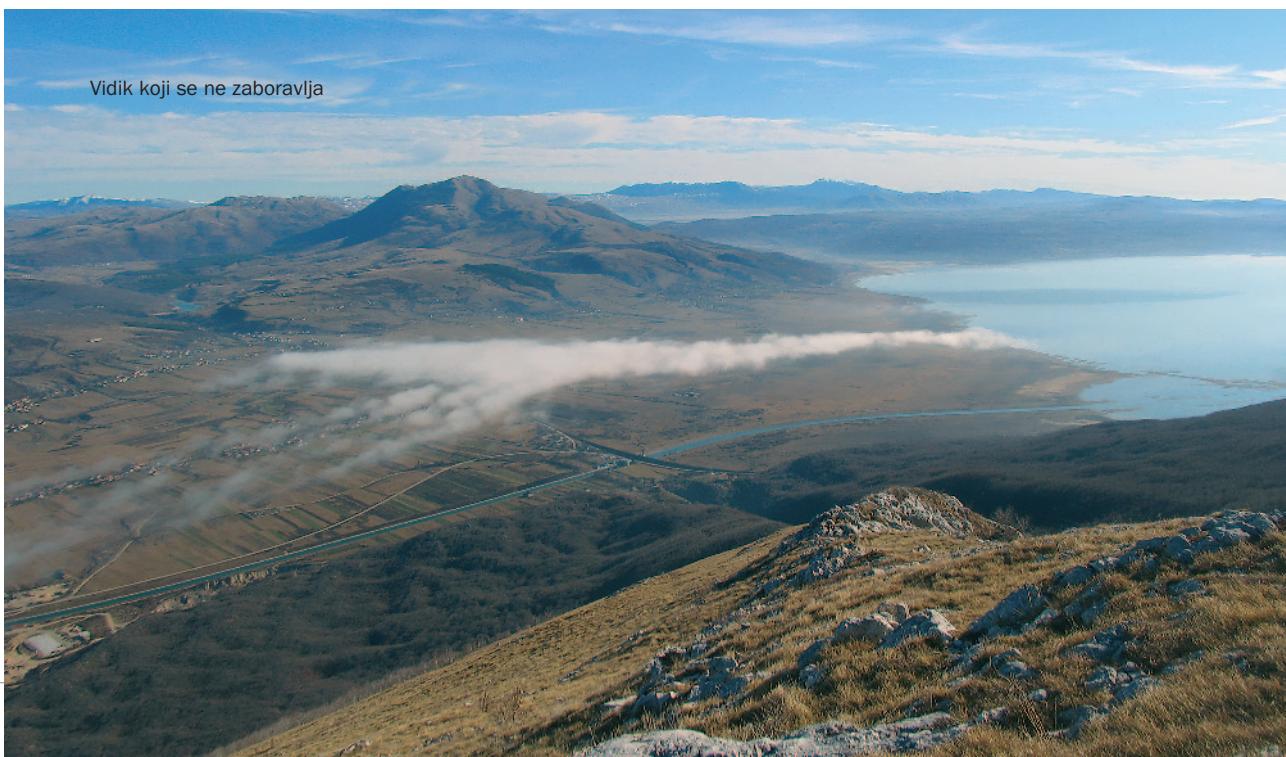
Mnogi hrvatski planinari, ali i mnogi iz BiH, nemaju jasnu predodžbu o tome gdje se nalazi planina Tušnica, a još ih manje zna nešto više o njoj. Lako je pogoditi da pripada dinarskom gorskom sustavu, neki je poznaju kao planinu s radiotelevizijskim odašiljačem na vrhu, no tu uglavnom završava sve znanje o njoj.

Tušnica je osamljena planina u jugozapadnom dijelu BiH, okružena Livanjskim i Duvanjskim poljem. Narodno ime za vrh Tušnice jest Vitrenik, koje je dobio zbog stalnih vjetrova, a ime Tušnica pripisuje se vremenskim nepriklikama na ovoj planini. Iako je lijepa, planinari je razmjerno rijetko posjećuju. Moglo bi se reći da je ta usamljena ljepotica prepuštena samo

mjesnim planinarima i pustolovima zaljubljenim u njezina golema travnata i kamena prostranstva. Na zapadnom podnožju planine nalazi se veliko nalazište smeđeg ugljena, koji se eksplotira već više od stotinu godina.

Tijekom 1943. na Tušnici je boravio ugledni hrvatski književnik i pisac Vladimir Nazor (1877. – 1948.). U svome je dnevniku tih dana zabilježio: »...Zavirio sam u rudnik. Dobar kameni ugalj... U ovom kraju zemlja nam još nudi lignit, bitumen, sumpor, boksit, pa i gvozdenu rudaču... Što sve leži zapušteno i neiskorišteno u dubinama našeg naroda! Baš kao i blago u rudniku Tušnici! (4. i 8. veljače 1943.)« Tušnica je bogata izvorima pitke vode koji, slijevajući se obroncima, čine umjetno jezero

Vidik koji se ne zaboravlja

Mandek – omiljeno kupalište u ljetnim mjesecima.

Glavni su joj prilazi sa sjeverne strane iz Livna, a sa sjeveroistočne iz Tomislavgrada. Prvi je prilaz pješački, a drugim mogu do vrha i motorna vozila.

Na Tušnicu se može doći iz Krivića gaja sa sjeverne strane planine, ali je pristup do toga polazišta otežan zbog brojnih putova koji otežavaju snalaženje. Prilaz iz sela Golinjeva na 14. kilometru ceste Livno – Tomislavgrad, na jugozapadnom podnožju planine, najlakši je i najčešće se koristi. Orientacija nije teška jer je RTV toranj na vrhu dobar orijentir, ali je uspon prilično naporan jer treba svladati oko 1000 metara visinske razlike. Osim toga, put dobrim djelom vodi padinom koja je izložena suncu.

U početku put prolazi pokraj Kuliševih kuća i odatle preko planinskih livada te uz trasu

puta za RTV toranj. Nastavlja se uz rub borove šume zvane Medača da bi potom izšao na zaranu Mandeka, odakle se pruža pregledan vidik na Buško jezero. Preko prostrane planinske zaravni dolazi se zatim do Crnih njiva, do kojih se može stići i motornim vozilom. Slijedi uspon

preko Bužanina, između Krivića drage, Gvozda i Male Tušnice.

Na visini od 1200 metara nalazi se neprešušan izvor Ublić (400 metara lijevo od kolskog puta), odakle se može pratiti put desnom stranom Drage do samoga vrha. Isto se tako od izvora Ublića može prijeći na lijevu stranu Drage i po samoj ovršini stići do vrha Vitrenika (1697 m).

S Vitrenika se pruža prekrasan vidik na Livanjsko, Duvanjsko i Kupreško polje, na Buško jezero te na okolne hercegovačke i dalmatinske planine, a vidi se i more s otocima.

Na Vitrenik se može doći i iz sela Stipanića na 8. kilometru ceste od Tomislavgrada prema Livnu. Put počinje između mosta na rječici Jošanici i crkve u Stipanićima, pokraj kamenoklesarske radnje Marić. Makadamskim putom treba najprije ići preko napuštenog rudnika

ugljena Vučipolje, a zatim do samoga vrha Tušnice.

U posljednje se vrijeme često koristi i put iz spomenutoga sela Stipanića, koji počinje kod spomenika češkim vojnicima Eufora poginulima pri padu helikoptera. Od spomenika put vodi desnim rubom borove šume, da bi skrenuo lijevo i preko napuštena kamenoloma izašao na veliku zaravan. Do samog se vrha dolazi putom koji vodi lijevim rubom kroz dragu i hrptom iznad Prisoja i Buškog jezera.

Da bi probudili uspavanu ljepoticu (neki, naprotiv, žele da i dalje mirno spava, ljubomorno je čuvaju kao svoj unutarnji mir i samo za sebe) PD »Kamešnica« Livno organiziralo je u Krivića gaju, na sjevernoj strani Tušnice, 12. Dane planinara Herceg-Bosne.

Iako nije visoka, ova planina svojom ljepotom svakako zasluguje i vaš posjet.

Monte Viso (3841 m)

Čovjek snuje, Bog određuje

Tvrtko Pervan, Zagreb

Pet godina zajedničkog planinarenja, stotine sati na istom užetu, mnoštvo zajedničkih iskustava, brojni vrhovi iza nas – kratak je sažetak djelovanja slavonskobrodske visokogorske trojke koju činimo Ante, Igor i ja. Želeći obilježiti tu »petoljetku« odabrali smo više simboličnu nego atraktivnu turu: uspon na Mont Blanc. Zahvaljujući iskustvu stečenom 2003. prvim usponom na najviši alpski vrhunac, nismo se previše uzbudivali prije ponovnog uspona na gotovo 5000 metara visine: dobro raspoređeni domovi, tehnički nezahtjevan uspon, bez ikakvih znakova visinske bolesti na dosadašnjim usponima u Alpama...

Više nam je muke zadao izbor zanimljivoga aklimatizacijskog uspona. Nakon prilično možganja i surfanja internetom odlučili smo se za 3841 metar visok Monte Viso, najviši vrh Kotijskih Alpa. Nigdje nismo pronašli podatak da ga je ikada pohodio tko od Hrvata. Osobito nam

je odgovarala činjenica što je to najjužniji »veliki« alpski vrhunac, bez ijednog ledenjaka i u ljetno doba gotovo uvijek bez snijega. Maštali smo o usponu na neki veliki vrh po lijepom vremenu i bez dereza i cepina, ali, čovjek snuje, a Bog određuje...

Nevolje oko izvora rijeke Po

Monte Viso (Monviso) bio je prije dvije tisuće godina smatran najvišim vrhom Alpa, ponajviše zbog svojeg snažnog piramidalnog oblika. Stotinu kilometara unaokolo ne nadviše ga nijedan drugi vrh, sve do jedva vidljivog Mont Blanca na sjeveru. Nalazi se na krajnjem zapadu Italije, u Lombardiji, a tik ispod njegovih jugozapadnih padina izvire najveća talijanska rijeka Po, čiji je izvor popularno turističko odredište.

I mi smo naumili uspon započeti na izvoru rijeke Po, te smo se jednoga lijepog ljetnog dana zaputili tisuću kilometara prema zapadu. Iako jednoličan i zamoran, put je protekao u redu. Glatko smo zaobišli milansku prometnu gužvu, izbjegli špicu kraj Torina i prije planiranog vremena našli se u slikovitom turističkom gradiću Crissolu.

Tada su počele naše nevolje. Prije svega, vrijeme uopće nije bilo onakvo kakvo smo »dogovorili« s meteoroložima. Naime, cijelo je područje, unatoč povoljnoj prognozi, bilo pod oblacima, a sitna gusta kiša uspjela nas je smocići i oneraspoložiti čim smo izašli iz auta. Nadalje, nismo uspjeli pronaći pansion u kojem smo rezervirali večeru i noćenje. Talijani koje smo zaustavljeni bili su i više nego ljubazni, ali bi nas svaki od njih na svom gotovo »savršenom« engleskom jeziku uputio u drugom smjeru, u neku od uskih, strmih uličica što se odvajaju od glavne prometnice.

TVRTKO PERVAN

Možete li vjerovati da je ova mala rječica u Crissolu močna rijeka Po?

Nakon pola sata lutanja, parkirali smo se kraj zapjenjenog planinskog potoka (rijeke Po!), potom produžili uskom alpskom cestom dalje iz grada prema Pian del Reu i izvoru Poa, pa gdje stigli da stigli. Nakon desetak kilometara stigli smo do rampe koja se ispriječila preko ceste i obavijesti (jasno samo na talijanskom – ne pitajte kako smo to preveli) da je cesta dalje neprohodna zbog odrona.

Srećom, u blizini smo otkrili u magli skiven restoran – odlučili smo se za stanku i kavu radi »planiranja dalnjih aktivnosti«. Uskoro smo doznali da je restoran »La Baita della Polenta« dio planinskog hotela »Locanda Regina« koji ima pet jeftinih, ali ukusno namještenih soba za planinare, izvrsne domaće specijalitete i dvije sjajne mlade konobarice koje su se svojski potrudile oko slučajnih (i jedinih) gostiju.

Da bi tri Hrvata mogla prihvati spomenuto ponudu pobrinuo se nesuđeni član naše »ekspedicije« Antoš, koji je tik prije polaska odustao od ture zbog poslovnih obveza i u zamjenu nam poslao – tisuću eura! Antoš je inače uspio u onome u čemu mnogi od nas nisu: prodao je hrvatsku pamet strojarskog inženjera na Dalekom istoku, tamo otvorio svoju firmu za konzalting (SINRUS) te odlučio sponzorirati jubilarni uspon visokogoraca PD-a »Dilj gora« na Mont Blanc! Antoše, hvala ti, bez twoje pomoći bila bi to još jedna u nizu tura sa spavanjem na najjeftinijim ležajima i hranom iz ruksaka. Ovako će nam dugo ostati u sjećanju najfiniji lombardijski sir i salame, umak od kestena, pura uz gulaš od nekoliko vrsta mesa te solidno talijansko vino.

Poslijepodne smo se uspjeli i prošetati krajolikom zavijenim maglom iznenadivši stado atletski građenih krava (!) – zbog njihove neobično mišićave građe nismo mogli utvrditi o kojim se životinjama radi sve dok im se nismo primakli na nekoliko metara. Nakon šetnje imali smo priliku iskusiti ugodnu noć u grijanim sobama i mekanoj posteljini.

Iznenadenja imaju na pretek!

Jutro u Alpama: rijetki oblaci zakvačeni za vrhunce, kristalno čist zrak, šum ledenjačke rijeke pod našim prozorom. Kako smo imali vremena na pretek, polako smo se spremili,

**Monte Viso (Monviso) bio je
prije dvije tisuće godina
smatran najvišim vrhom Alpa,
ponajviše zbog svojega
snažnog piramidalnog oblika.
Stotinu kilometara unaokolo
ne nadvisuje ga nijedan drugi
vrh, sve do jedva vidljivog
Mont Blanca na sjeveru**

priuštili si izvrstan doručak te se, prateći neko vrijeme Po, uputili uzbrdo pogleda uprtog u Monviso, koji je u međuvremenu stresao s ramena snježno bijele oblake i prikazao nam se u punoj ljepoti i snazi.

Za nepuna tri sata lijena tumaranja kroz krajolik vrijedan divljenja stigli smo do Lago Grande di Viso – usred srpnja gotovo potpuno zaleđenoga gorskog jezera na samo 2600 metara visine. Iznad jezera vijore se zastave kraj lje-pog doma gradenog od kamena, starog više od stotinu godina – Rifugio Quintino Sella al Monviso (2640 m). Kraj doma je i nekoliko kozoroga koji mirno pasu.

Dom nas oduševljava iznenadujućim uređenjem i mirisima Istoka, iznimno ljubaznim osobljem, od kojeg je polovica azijskoga podrijetla, te programom trekkinga u organizaciji »Nepal Trekking Agency«!? Još je veće iznenadenje bilo vrlo loša hrana, suha i bez okusa. Na sreću, smještaj u sobama bio je malo bolji – istina, sva trojica spavamo u jednom krevetu (bez prljavih misli, molim, krevet je trokatni!). U poslijepodnevnoj šetnji oko doma još jedan šok – susret s kolonom natovarenih ljama (!) što ih prate planinari koji su uplatili trekking.

Uz večeru upoznajemo simpatičan austrijski sredovječni par, a ubrzo nam se pridružuju dvije Talijanke, brbljava Maria i njena šutljiva majka Lorenza Magnani – svi se oni spremaju rano ujutro poći prema vrhu. Prije odlaska na spavanje Talijanke sramežljivo nude zajednički uspon. Mama priznaje da joj treba pomoći za kćer kojoj je ovo prvi ozbiljniji uspon, ali se inače profesionalno bavi plivanjem i u dobroj

je kondiciji. Prije nego što prihvatom prijedlog, raspitujem se o maminom penjačkom iskustvu. Kći počne nabrajati osvojene vrhove (mama govori samo talijanski, pa Maria cijelo vrijeme prevodi), a ja je brzo prekidam kod Monte Rose i Matterhorna. Budući da ni ja nemam takve reference, raspoložen sam prihvatići ih u naš navez. Poslije ćemo otkriti da su reference jedno, a mogućnosti drugo.

Unatoč ugodnom društvu, idemo ranije na spavanje jer nas sutradan čeka razmjerno težak dan – prema vodiču, četiri do pet sati uspona ocjene II po suhom terenu, malo manje u povratku. I u ovom ćemo primjeru otkriti da je vodič jedno, a stvarnost drugo.

Cijeli dan za 1250 metara

Drugo jutro u Alpama, hladno, ali vedro. Monviso je iznad naših glava, ali skriven u jutarnjoj magli. Kava i brz, visokokaloričan doru-

čak, i u zoru smo već pod Colle delle Sagnette, prijevojem do kojeg treba svladati 300 metara kršljive stijene ili opasnog sipara niz koji stalno pada kamenje. Odlučujemo se za uspon kroz stijenu. Iako nismo našli užad spomenutu u vodiču, koja navodno olakšava uspon, za sat vremena smo na prijevoju bez većih teškoća.

Gore puše snažan i hladan vjetar pa tražimo zavjetrinu da bismo u njoj pričekali Lorenzu, koja već prilično zaostaje. Pred nama je južna padina Monvisa, ne toliko strma, ali prilično razlomljena i na žalost s dosta snijega. Stoga, nakon odmora i kratkog sruštanja s prijevoja na mali ledenjak, stavljamo dereze i uzimamo cepine u ruke. Slijedi polusatni uspon na Bivacco Andreotti (3225 m), simpatično limeno sklonište uglavljeni u procjep stijene. U njemu je tako hladno da brzo izlazimo tražeći toplinu pod zrakama škrtnog jutarnjeg sunca.

Nastavljamo zatim put po sve strmijem siparu pokrivenom snijegom, a ubrzo započinje i stjenovit teren, kojim ćemo se nekoliko sljedećih sati mukotrpno probijati. Uspon je ocijenjen »laganom dvojkom«, ali sada vidim da su imali pravo neki penjači dodijelivši pojedinim mjestima »trojku«: naime, svako malo dolazimo pred kamenite skokove, visoke, doduše, samo nekoliko metara, ali tehnički zahtjevne, napose zbog snijega i leda na njima. Posebnu nam nepriliku pričinjavaju dereze na nogama, koje proklizavaju na kamenim pločama. Na takvim ih mjestima skidamo, ali smo ih prisiljeni montirati već na sljedećem zaledenom snježaniku, pa se na kraju odlučujemo za uspon uerezama bez obzira na užasnu škripu koja nas prati sve do vrha.

Maria solidno prati naš tempo, ali je nesigurna u stijeni pa je netko uvijek uz nju da joj pomogne, no njezina je mama posebna priča. Već na polovici uspona djeluje iscrpljeno, sve sporije napreduje i usprkos navodnom iskustvu zahvalna je za svaku pomoć u stijeni. Nakon jednoga uskog zasneženog grebena i zabrinutih majčinskih pogleda napokon skidam uže s ruksaka i na dva dugačka teža mjesta osiguravam djevojke. Moji se partneri penju bez poteskoća, iako vidim da su i oni prilično umorni. Penjemo se već četiri sata, no vrh je još daleko. Mireći se sa sudbinom, nastavljam se baviti

TVRTKO PERVAN

Krajolik koji nadahnjuje

**Za nepuna tri sata
tumaranja kroz
krajolik vrijeđan
divljenja stigli smo
do Lago Grande di
Viso – usred srpnja
gotovo potpuno
zaleđenoga gorskog
jezera na samo 2600
metara visine i doma
Rifugio Quintino
Sella al Monviso**

TVRTKO PERVAN

Planinarski dom Quintino Sella al Monviso

našim novim partnericama, ipak zabrinut kako će se uspon dalje odvijati. No, sedam sati nakon polaska, gotovo točno u podne, napokon stojimo na vrhu. Nikada nismo sporije svaldali 1250 metara visine.

Na vrhu puše žestok vjetar, ali svi smo bezgranično radosni, posebno Maria, s čijeg lica ne silazi osmijeh (kao ni umor s Lorenzinog). Odmaramo se dobar sat vremena promatrajući nestvaran krajolik duboko ispod svojih nogu. Više me ne čudi što su taj vrh smatrali najvišim u Alpama – ni na jednu stranu, dokle god oko seže, nema ni približno toliko visoka vrha, tek su daleko na sjeveru Mont Blanc i Monte Rosa, koji izgledaju kao dvije snježne grudice zanemarive veličine.

Vjetar se pojačava i ubrzano se spremamo za silazak. Snijeg je u međuvremenu omešao i to nam otežava spuštanje – sve je sklisko, a sipari su pod našim nogama nesigurni. Sada i dečki pristaju na osiguranje, poglavito na strmome točilu koje završava stotine metara dubokom provalijom. To nam produžuje vrijeme silaska. Ipak je petero ljudi na jednom užetu, od toga dvije umorne Talijanke, koje su u stijeni korisne otprilike kao vreće za opremu.

Usprkos svemu, uživam u nesvakidašnjem doživljaju i nezaboravnom okolišu. Nastojim jedino da se spustimo prije mraka, što nam na kraju i uspijeva – sedam sati nakon polaska s

vrha stigli smo do doma. Od jedne sasvim obične alpske ture »via normale« napravili smo četraestosatnu turu za pamćenje. E, za to treba biti posebno vješt, a osobito pronicljiv u izboru partnerica za uspon. Sada sam svjestan da nas je gospoda Magnani »iskoristila«, ali ne onako kako bismo mi dečki možda željeli. Istina, njen pokajnički osmijeh i više puta ponovljeno »grazie« prisiljavaju nas da joj oprostimo.

Večera je bila malo bolja od sinoćnje, a društvo, iako umorno, mnogo je veselije. Austrijanci su odustali od uspona i sada su, saslušavši našu priču, sretni zbog toga – njima su rekli da je uspon na Monviso »mačji kašalj«. Međutim, kašalj može biti i gadan, kako smo mi taj dan utvrdili.

Ništa od Mont Blanca

Noć u domu nemirna je zbog umora i laganе treme prije sutrašnjeg odlaska pod Mont Blanc. Pitamo se nismo li se »preforsirali« na aklimatizacijskom usponu i dogovaramo dnevni odmor u Chamonixu. Stoga je sutrašnja vožnja ležerna, ručak u jednom restoranu također.

Odlazimo zatim u Office de Haute-Montagne, gdje saznajemo da je sljedeća dva dana uspon na Mont Blanc otežan zbog jakog vjetra i da zatim slijedi višednevno nevrijeme. Kratko vijećanje i doslovno jurimo prema donjoj postaji žičare u Les Houches, prepakiravamo

TVRTKO PERVAN

Sa zastavom PD-a »Dilj gora« na vrhu

naprtnjače i posljednjom gondolom toga dana stižemo na Bellevue, gdje hvatamo također posljednji Tram du Mont Blanc do Nid d'Aigle.

Slijedi dvosatni uspon do Tete Rousse (3167 m). Naprtnjače su preteške, a mi smo bili umorni i prije polaska. Nedugo zatim zastajemo, vadimo sve stvari iz naprtnjača i zaključujemo da smo u brzini u autu ostavili važne dijelove opreme (rukavice, svjetiljku...), a ponijeli previše hrane. Stoga višak zamotavamo u vrećicu i ostavljamo je zatrpanu ispod kamenja, tako da je uzmemo na povratku. Ne moram ni reći da je vrećica još uvijek tamo, pa ako tko uskoro kreće na Mont Blanc, neka se slobodno posluži...

Nastavljamo put uzbrdo, sami na stazi, uz povremene, rijetke, povratnike s krova Europe. Deset je sati uvečer (još je dan!) i napokon stižemo do topline doma (prebukiranoga, smrdljivog, pretjerano toplog, usudio bih se reći). Jedva nalazimo mjesto za spavanje na podu, ali pokušaji da barem malo odspavamo nisu uspjeli. Prvo nas nekoliko puta doslovno šutaju nogama jer ležimo na putu u toalet, a taman kada su svi obavili to što su morali (u

pitanju su potoci piva), već su dva sata i počinju pripreme za uspon na vrh.

Namjeravamo krenuti poslije svih ostalih, pokušati se odmoriti jedan dan i dodatno se aklimatizirati 650 metara povиe, na Dome de Gouteru (3800 m), no pokazat će se da je to bila samo jedna u nizu pogrešnih odluka. Napokon se, pomalo bezvoljno, izvlačimo iz doma i prelazimo Grand Couloir, još smrznut i bezopasan. Usprkos umoru, uživamo neko vrijeme gotovo sami u Gouterovoj stijeni. Nakon nekog vremena počinje lavina alpinista koji napuštaju dom na rubu stijene visoko iznad naših glava.

Još je jutro kada stižemo gore u dom, tražimo kavu i hranu, ali se i inače skromna ljubaznost poslužitelja u domu brzo topi kada im priznajemo da nemamo rezervaciju i da ćemo spavati u blagovaonici. Nakon nekoliko pokušaja da nas otjeraju (a kamo da odemo, molim lijepo?), ignoriraju nas nekoliko sati. No, prevarili su se ako su mislili da mogu biti veći Balkanci od nas – napokon odnosimo pobjedu i dobivamo mjesto na ploči s rasporedom za ručak.

Slijede skupi, loše napravljeni i koliciinski skromni obroci bez ijedne kriške kruha. »Odmaramo se« zatim za stolovima, povremeno radi jela ustupajući mjesto drugima – tada smo vani, na hladnoći i užasnom vjetru koji zavija oko doma. Onako umornom, čini mi se da u vjetru čujem glasove onih što su zauvijek ostali na Mont Blancu, a takvih je na žalost previše. Posebno je mučno u prljavom toaletu kroz koji vjetar puše odozdo prema gore, noseći smrad i prljavi toaletni papir koji se kovitla po zraku.

Vrijeme se cijedi užasno sporo, a prognoza vremena koju pratimo na oglasnoj ploči doma sve je nepovoljnija. Pred večer je dom prepun, zagušljiv i bučan. Pokraj nas je skupina slovenskih »reševalcev« (spašavatelja), među njima jedna prelijepa, mlada »reševalka«, jako zabrinuta zbog noćnog uspona koji slijedi. Svi zajedno zabrinuto komentiramo vremenske uvjete. Prilazim dvojici domaćih vodiča i tražim (besplatan) savjet. Jedan od njih ne govori mnogo, samo zabrinuto vrti glavom. Drugi kaže da vraća nekoga starijega klijenta u dolinu i ipak, pomno nas razgledavši, ustvrđuje da se možemo popeti, ali ćemo zasigurno završiti uspon četveronoške, zbog jakog vjetra na vrhu.

Oko jedan po ponoći gužva se malo smanjuje jer neki ipak odlaze ka vrhu (i Slovenci među njima), a mi umorni »k'o psi« napokon nalazimo slobodne stolove i pokušavamo odspavati barem sat-dva prije uspona. Zalud! Stariji planinar ispod moga stola (!), koji se cijelu večer držao za glavu (visinska glavobolja), počinje jako povraćati i cijela je blagovaonica na nogama, što zbog smrada, što zbog povraćene tekućine koja pršti na sve strane.

Izlazimo iz doma da se dogovorimo što dalje. Užasno je hladno, a vjetar doseže orkanSKU snagu – puše 100 km na sat. Zaključili smo da ćemo pričekati zoru pa ipak krenuti ka vrhu. Sjedimo za jednim stolom, što dalje od lokve bljuvotine koju »vlasnik« razmazuje po podu pokušavajući je obrisati dijelom svoje odjeće.

Kroz prozor se pojavljuje prvi nagovještaj zore, a na vrata ulaze prvi koji su zbog lošeg vremena odustali od uspona – među njima, na žalost, i mlada Slovenka. Očajna je zbog odustajanja, ali teška glavobolja i povraćanje nesavladiva su joj prepreka za daljnji uspon. Tjesimo je i odjednom, pogledavši se, istovremeno

donosimo odluku da i mi odustajemo. Treća noć bez sna, umor od prethodnog uspona i, najvažnije od svega – čemu sve ovo? Bili smo već na Mont Blancu, znamo da možemo ostvariti uspon kad god hoćemo, a sve što se događa s nama i oko nas stvarno više nema smisla ni prave veze s planinarenjem.

Sada, nakon katarze odustajanja, polako se spremamo, bez riječi razgovora pijemo jutarnju kavicu i krećemo nizbrdo. Na pola puta hvata nas snažna mečava, koja nekoliko stotina metara niže prelazi u kišu. S iskrenom zabrinutošću gledamo u vrhove oko nas omotane maglom i mislimo na sve one koji se sada penju ili silaze s vrha.

Ostajemo u Chamonixu dva dana. Uživamo smješteni u romantičnom, dvjesto godina stariom hotelu La Prairie i šetamo gradom pomalo prazni, ali ipak zadovoljni.

Povratak kući uobičajena je desetosatna zamorna vožnja. Na kraju iskren prijateljski stisak ruke, vidimo se dogodine, ili možda ipak ne – nešto kao da se promjenilo ovom turom, nešto lijepo se potrošilo, nestalo u zagušljivim, smrđljivim monblanskim noćima...

PATRICK PERVAN

Klanac snova

Denis Vranješ, Split

Mala Paklenica – velika bajka. Dugo je taj biser škakljaо moju maštu i mamio me da zađem među njegove litice što se pružaju strmo k nebu.

U povodu svjetskog dana zaštite ornito-faune priređena je u Maloj Paklenici edukacijska radionica o pakleničkim pticama grabljivicama i sovama. U stijenama Male Paklenice zabranjena je penjačka aktivnost, po kojoj je susjedna Velika Paklenica nadaleko poznata. Takvo je ograničenje određeno ponajprije zato da penjači ne bi ometali ptice koje se gnijezde u stijenama. Posljednjih se godina u Maloj Paklenici povećava ptičja populacija, dok istovremeno u Velikoj Paklenici broj ptica opada. Danas je i Ksenijin rodendan, a baš je ona posljednjih godinu-dvije potpirivala moju želju

da prođem Malom Paklenicom. Savršen dan za ispunjavanje želja!

Subota u Maloj Paklenici

Premda nam vremenski uvjeti nisu naklonjeni, u subotnje jutro krećemo prema Selima. Kiša je uglavnom jaka, tek katkad malo slabija, ali optimizam ne popušta, tim više što se negdje iznad zadarskog arhipelaga na nebu otvara polje vedrine. Uz česte stanke, kako bismo oblacima dali vremena da isprazne svoj težak teret, stižemo u Seline oko 13 sati.

Seline, ishodište za posjet klancu Male Paklenice, nalaze se tri kilometra jugoistočno od Starigrada-Paklenice. Pod nadstrešnicom informacijske točke Nacionalnog parka »Paklenica« obuvamo gojzerice i gležnjače, ogrčemo se

DARKO GAVRIĆ

Mala Paklenica iz zraka

kabanicama te presuđujemo sendvičima, dok nas kiša i dalje tvrdoglavo prati. Tvrdoglava je poput nas troje što smo baš njoj u inat jutros krenuli na put.

Na parkiralištu smo nas troje i samo još jedan par stranih turista. Oni se unatoč kiši odmah upućuju prema klancu, dok se mi ostajemo okrijepiti prije dugačke i naporne ture.

A onda kao da se nebo odlučilo uslišati naše želje. Kiša posustaje, a mi krećemo natovareni teškim naprtnjačama ususret pustolovini. Ubrzo susrećemo ono dvoje stranaca kako se užurbanim korakom vraćaju prema parkiralištu. Zasigurno ih je pljusak koji se sručio na Velebit prije dvadesetak minuta odvratio od nauma da idu dalje. Međusobno se nasmijeshimo, klimnemo glavom i produžimo dalje. Oblaci još uvijek pokušavaju ostaviti dojam ozbiljne prijetnje, no zabrinjava me samo vlažno i mjestimice sklisko stijenje.

Nastavljamo sve dublje u klanac prepuštajući uzbudjenju da zatomi sav strah. Svakim je korakom put pred nama sve uži. Kamene gromade izgledaju kao nepremostive prepreke između kojih i preko kojih vijuga nevidljiva staza, dok okolne litice stvaraju dojam da se žele spojiti već iza sljedećeg zavoja

Svakim je korakom put pred nama sve uži. Kamene gromade izgledaju kao nepremostive prepreke između kojih i preko kojih

vijuga nevidljiva staza, dok okolne litice stvaraju dojam da se žele

spojiti već iza sljedećeg zavoja

staza, dok okolne litice stvaraju dojam da se žele spojiti već iza sljedećeg zavoja. Vode ima tek u ponekim kamenicama. Srećom, jer tko bi sve to prošao gazeći kroz studen potok?

Stižemo pred Kapljarku, špilju u kojoj, kao što joj ime kaže, uvijek sa stropu kapa voda, i to u boce uredno složene pod tim neobičnim izvorom. Vode imamo dovoljno pa se zadržavamo tek toliko da razgledamo unutrašnjost špilje i malo predahnemo. Zamišljam kakvo zadovoljstvo ova špilja pruža svojim hladom svakom putniku namjerniku koji se tijekom ljetnih mjeseci uputi kroz Malu Paklenicu. Tada suhim koritom klanca gmižu brojne zmije, zbog kojih je Mala Paklenica na zlu glasu. Mi cijelim

DENIS VRANJES

U klancu Male Paklenice

putem nismo sreli nijednu, tek nekoliko pjegavih daždevnjaka i jednu poveću žabu krastaču, koji su ostali zatečeni našim dolaskom pa su pomalo zbumjeno i bez imalo straha pozirali pred fotoaparatom.

Nemam vremena za duže stanke jer predstoji još dugačak put – tek smo na polovici. A ni pogled prema nebu iznad ruba litica visokih i do 300 metara ne ohrabruje. Čak smo u jednom trenutku morali potražiti zaklon od kiše pod prevjesnom stijenom, ali to srećom nije dugo potrajalo.

Nastavljamo praćeni harmonijom ptičjeg pjeva. Uz takve melodije i zebnja se brzo raspline. Markacije pratimo samo povremeno.

DENIS VRAJNEŠ

Planinarsko sklonište »Ivine vodice«

Većinom se krećemo tražeći najjednostavniji prolaz kroz labirint kamenih gromada. Neke su veoma skliske, prekrivene lišajevima i mahovinom, pa se svaki korak mora pažljivo odmjeriti prije prebacivanja težišta.

Tri i pol sata nakon polaska stižemo na račvište. Desno se odvaja još uži i zahtjevniji klanac Orljače. Nastavljamo lijevo Malom Paklenicom. Žubor vode! Uzbuđenje raste razmjerno jačini žubora i za samo nekoliko minuta evo nas pred potokom koji kao da ponire u unutrašnjost zemlje baš pred našim nogama. Nije trebalo dugo da uvidimo kako se potok u biti kreće prema nama. Za samo desetak sekundi pomaknuo se desetak centimetara bliže našim gojzericama. Veselje nas preplavi kao što potok ispuni ovo korito i za tili čas poput dječice skakućemo po kamenju što izviruje iz potoka, čas na lijevu, čas na desnu stranu obale.

Našoj sreći nema kraja, čak ni kad smo se našli pred najužim dijelom ovoga gornjeg dijela klanca. Tu potok Mala Paklenica istovremeno ljubi strme stijene i s desne i s lijeve strane klanca, a njegova je dubina gotovo jedan metar. Postavljena je tu doduše i neka sajla, ali ne ulijeva osobito povjerenje, kao ni deblo tanašnih grana postavljeni ispod sajle, pa djevojke brzo skidaju gojzerice, podižu nogavice i trk u mrzlu vodu. Nakon više od tri sata hoda u gojzericama, voda djeluje na stopala i više nego osvježavajuće. Pošto sam ovjekovječio njihove smrznute izraze lica, i na mene dolazi red da

prijeđem tu zapreku. Nakon gotovo jednosatnog druženja s potokom napuštamo klanac, koji nastavlja vijugati dalje prema sjeveru, dok se mi strmo, u zavojima, uspinjemo na Lekine njive. Pred nama se napokon otvara vidik na vršni velebitski greben, koji stidljivo proviruje iza oblaka. Još se uvijek često osvrćem i gledam dolje u Malu Paklenicu. Vjerujem da su se i mnogi prije mene na prvi pogled zaljubili u taj klanac iz bajki.

U međuvremenu, kad smo na Lekinim njivama stigli na križanje staza, kao da je netko krpom prebrisao oblake na nebu iznad nas. Putokaz nas upućuje desno prema sjeveru, na Ivine vodice, gdje smo naumili prenoći. Prelazimo obronke Borovnika, prvo kamenjarom, a potom šumom, sve do sljedećega križanja i putokaza. Tu uočavamo prvu nelogičnost jer nakon više od pola sata hoda i na ovom putokazu, kao i na prijašnjem, piše da do Ivinih vodica treba 1:30 h hoda. Hm, hm, hm...

Odmah sam se sjetio još jednog putokaza, onoga na koji ćemo ubrzo stići, na Martinovim mirilima. Naime, kad sam prije tri godine bio na Ivinim vodicama uvelike me zbumilo kad smo tu dionicu od Martinovih mirila do skloništa na Ivinim vodicama umjesto za pola sata, koliko je bilo navedeno na putokazu, prošli za dvostruko više vremena. Doduše, još je tada netko na putokazu dopisao »×2«.

Na tom mjestu izlazimo na stazu koja kroz Veliku Paklenicu vodi na Ivine vodice i dalje prema Vlaškom gradu. Staza ubrzo postaje sve strmija, dok veo noći pada na šumu. Miris vatre dopire do nosnica – netko je već gore. Nekih stotinjak metara podno skloništa »gubimo« markaciju, a da ne gubimo i vrijeme na traženje staze, po sjećanju izlazimo na livadu pod skloništem, pa njome nastavljamo uzbrdo prema svjetlu što treperi kroz prozor planinarskog skloništa na Ivinim vodicama. Pred vratima smo u 21:15h.

Noć na Ivinim vodicama

U skloništu je troje planinara i jedan pas. Planinari kartaju pod svjetлом voštanice i glasno komentiraju. Malo poslije svi se predstavljamo jedni drugima i saznajemo da je jedan od njih Željko iz Zagreba, dok je mladi par sa

psom iz Splita, a zovu se Damjan i Monika. U Paklenicu su stigli još jučer, vjerojatno u bijegu od »šušura« koji je vladao Splitom povodom dana zaštitnika Grada, sv. Dujma. Stigli su do onoga istog mjeseta gdje smo i mi prije nekoliko minuta »izgubili« markaciju, a budući da su od Martinova mirila pješačili gotovo sat vremena, sasvim je razumljivo što su pomislili da su zasi-gurno već i prošli sklonište, te procijenili da im ne preostaje ništa drugo nego bivakirati u šumi. Bili su prinuđeni bivakirati nadomak skloništa, nešto zbog nepoznavanja terena, ali najviše ipak zbog netočno navedene satnice na Marti-

Nedjelja u Velikoj Paklenici

Bilo je ugodno noćiti na Ivinim vodicama. Nije bilo hladno, a nije bilo ni hrkača, čak nas ni baba Garina nije uznemiravala hukanjem. Kavica je popijena, sendviči pojedeni i došlo je vrijeme rastanka. Iako sam još prije samo neko-liko trenutaka uživao u lijepom vidiku na more s terase skloništa, sad su se već navukli oblaci preko Borovnika i skrili Crni vrh. Dok smo spremili naprtnjače jedan je oblak navukao svoj ogrtač i preko Ivinih vodica.

Hitamo niz šumu, ali ne srljamo. Staza je blatnjava i poprilično klizava, a nije mi priv-

Uz živahan žubor potoka Velike Paklenice stižemo do planinarskog doma, pred kojim je velik broj planinara i izletnika. Mnoge je sunčana nedjelja, nakon jučerašnje kiše, izmamila da dan provedu u prirodi

novim mirilima i jedne jedine loše postavljene markacije, u što ćemo se ujutro i sami uvjeriti. Imali su sreću što noć nije bila hladna, a nije bilo ni kiše.

Potom saznajemo da je danas na Ivinim vodicama bilo tridesetak slovenskih školaraca koji su sa svojim profesorom obilazili Paklenicu. Ne bi tu bilo ništa čudno da ti budući biolozi nisu na Ivine vodice stigli po pljusku, mokri do gole kože, bez rezervne odjeće i u neprimjerenoj obući. A profesor ih je još naumio povesti i na Svetu brdo. Srećom, naši su ga sugovornici odgovorili od te ludosti.

Sklonište su prije tri godine, baš negdje u vrijeme kad smo i mi posljednji put bili ovdje, obnovili članovi PD-a »Babulj« iz Bibinja. Tada su mi se u pamćenje urezale goleme količine smeća ispred skloništa i u njemu, ali i jedan slatki puš koji kao da jedini nije zaboravio na »Ivine vodice«. Danas je sklonište lijepo uređeno. U prizemlju su peć, stol i klupe, a u potkovljvu čista spavanaonica za desetak planinara.

U razgovoru doznajam da je Željko radio na izgradnji planinarskog skloništa Dušice i da se uputio prema njemu. Damjan i Monika će nakon cijele subote, koju su zbog kiše proveli u skloništu, sutra istim putom kao i nas troje, niz Veliku Paklenicu. Vrijeme je za počinak.

Planinarski dom »Paklenica«

ALAN ČAPLJAR

Velika Paklenica nakon velikih kiša

lačna pomisao na pranje hlača u potoku Velike Paklenice. Za to vrijeme oblaci bježe u visine i otkrivaju čudesan proljetni kontrast, kao kistom naslikane sve nijanse zelene boje okolnih krošanja.

Uz živahan žubor potoka Velike Paklenice stižemo do planinarskog doma, pred kojim je velik broj planinara i izletnika. Mnoge je sunčana nedjelja, nakon jučerašnje kiše, izmamilala da dan provedu u prirodi. U mnoštvu vidićemo i svoju prijateljicu i kolegicu iz »Mosora« – još jedna Sandra u Paklenici. Kojeg li zadovoljstva vidjeti poznato lice u planini!

U nastavku nas put vodi niz Veliku Paklenicu, a putem je gužva kao da smo na splitskoj rivi, no još je veća dolje, nadomak parkirališta. Brojni su penjači u stijenama, a mnogi se tek spremaju da im se pridruže. Nemalo iznenađen, opazim na parkiralištu automobil prijatelja iz

Sarajeva s kojim sam planinario po Prenju i Bjelašnici. Telefonski razgovor i eto Kene sa svojim penjačkim partnerom Saletom za nama. Stigli su još u četvrtak i otad penju u stijenama Velike Paklenice. U Paklenici nikad kraja iznenadenjima!

Vidjet ćemo se ponovo!

Poslije razgovora o planinama i stazama kojima smo kročili svih ovih mjeseci otkad se nismo vidjeli, prebacuju nas do ulaza u Malu Paklenicu. Tu se pozdravljamo, uz obećanje da ćemo uskoro opet na Prenj, i krećemo natrag prema Splitu. Bio je to vikend iz snova!

Jureći »Dalmatinom«, dok se dojmovi još nisu ni slegli, već snivam o novom posjetu Paklenici... o njenim vodama, šumama, vrhovima i klancima.

Ljepota je u oku promatrača

Samoborski scoutske put – šetnje u okolini Samobora

Ljiljana Šabić, Samobor

Kad se govori o planinarskim obilaznicama, odmah se nameću pojmovi: planinarske karte, putovi, markacije, vrhovi, žigovi, vrijeme. O svemu tome postoje iscrpni opisi i podaci u dnevniku svake planinarske obilaznice, pa tako i u dnevniku Samoborskoga scoutskega puta. No, gdje je stvarna ljepota ovoga kraja i boravka u prirodi, u kojoj uživamo i dijelimo je s nama dragim osobama? Ovdje neću pisati o tehničkim obilježjima Samoborskoga scoutskega puta jer je sve o tome napisano u njegovu dnevniku, nego o izvornoj ljepoti koju može doživjeti samo onaj tko otvorena srca kreće u obilazak putova u okolini Samobora. Oni nas vraćaju u daleku prošlost, a istodobno očaravaju svojom netaknutom ljepotom, raznolikošću i zaustavljenim vremenom.

Planinarske obilaznice nisu samo dnevničari, žigovi i značke nego prije svega poziv planinara da upoznaju i dožive planinu, da upijaju i otkrivaju njezine čari. Čim naše gojzerice skrenu s asfalta, nadu se na šumskom putu kojim su nekada ljudi svakodnevno pješačili od svojih kuća u potrazi za hranom i vodom. Poslije su tim putovima išli na posao, u školu ili u najbliži grad. Tim putovima išlo se i u crkvu, i u posjete rodbini, i prijateljima, i na vjenčanja, i na sahrane. Na tim se putovima stvarala povijest. Tim su se putovima ljudi tijekom stoljeća dose-

LJILJANA ŠABIĆ

Jesen na starim putovima u Samoborskem gorju

Dođite i upoznajte Samoborski scoutske put. Nepregledne cvjetne livade Zečaka, Dragočića, Sječevca i Noršićke Plešivice te boje koje oduzimaju dah, veseli leptiri, ljekovito bilje i poneka slatka šumska jagoda, probudit će dijete u vama!

Potok u Koretićima, kod planinarske kuće »Scout«

ljavali u ove krajeve. Tu su osnivali svoje obitelji, obradivali zemlju i živjeli u skladu s prirodom. Ti putovi značili su život. Koračajući tim putovima i mi planinari danas postajemo vrlo važna karika neraskidivog lanca života.

Šuštanje lišća, laki povjetarac, topot konja koji nestaje u daljini. Mnogobrojni bistri i hladni izvori i potočići nude nam osvježenje.

Oko upija sve što vidi. Nevjerojatne boje i sklad koji ništa ne remeti. Ne trepćemo da ne pokvarimo čaroliju trenutka satkanu od boja lišća, biljaka i kore stabala. Neprekidna igra svjetla i sjena. Spretno preskakivanje vjeverice s grane na granu izmami nam oduševljenje i osmijeh na lice. Krik i šuštanje krila ptice koju ometamo u njenom bezbrižnom hodu po šumskom tlu u potrazi za hranom.

U rano zimsko jutro, dok su naši mekani i tiki koraci prigušeni u dubokom snijegu, dva para srnećih očiju mirno nas dočekuju i pozdravljaju, a onda u trenu naše zbumjenosti bezbrižno, u skoku, nestanu.

Ljeti uživamo sladeći se šumskim jagodama i kupinama, a u jesen kestenima. U proljeće nas mame šarene cvjetne livade, a ljeti nas opija miris pokošene trave i uživamo u debeloj

šumskoj hladovini. Zimi su vidici daleki i bijeli, a mir iskonski.

Na vrhu brežuljka kameni ostaci starih utvrda svjedoče o nekadašnjem burnom životu baš tu, u toj netaknutoj prirodi, iz koje je čovjek otisao da bi joj se danas ponovo i iznova vraćao u potrazi za unutarnjim mirom i srećom.

Hodamo satima, brzim koracima, putovima kroz svijetle bukove šume i tamne borike, osluškujući zvukove, prateći tragove divljih svinja, dok naše uzbuđenje raste. Dišemo ubrzano, grane pucketaju pod nogama, uspinjemo se na vrh veseleći se plavoj boji neba.

Vidik je dalek i poznat na sve četiri strane, očarava nas i upijamo taj sklad šuma i livada, zvonika i crvenih krovova, zelenih brežuljaka i plavog neba. Izležavamo se na mekoj travi i vraćamo snagu tijelu, dok je duh sloboden. Savršenstvo kojem svi težimo. Jednom doživljeno ovakvo savršenstvo u prirodi opijum je za čitav život!

Svoje smeće ponesite sa sobom iz planine

Tragovi koje ostavljamo u planini

Nada Banović, Požega

Svakoga planinara razočara i rastuži kad u našim prekrasnim planinama ugleda smeće i nered. Toga ima u svim planinama – od Papuka do Velebita, od Učke do Biokova. Ima li načina da tome stanemo na kraj?

Nedavno su me rastužili prizori koje sam vidjela na 13. kilometru ceste podno Samarskih stijena i na lugarnici kod Vrbovske poljane prije uspona na Bjelolasicu: bezbroj papirnih ubrusa raznih vrsta i veličine, plastičnih čaša i bočica. Užas! Da stvar bude gora, Samarske su stijene strogi prirodni rezervat, dakle područje zaštićeno strože od nacionalnog parka. Neki su me prijatelji uvjeravali da to nisu učinili planinari, nego izletnici. Moguće je da su to bili izletnici, no pretpostavljam da su i oni planinari, ili barem ljubitelji prirode kad su išli na spomenuta planinska odredišta. Ono što ne mogu prihvati jest da to ni jedni niti drugi ne smiju činiti, a ipak čine.

U svakome našem planinarskom domu, skloništu i kućici postoji pisana upozorenja da svoje smeće valja ponijeti sa sobom, da u prirodi smijemo ostaviti samo tragove cipela, da čuvamo planinu... no, ipak se događa suprotno. Moj planinarski prijatelj Branko uporniji je od ikoga u skupljanju tih neprirodnih »tragova« po planini. Mnogo je puta snimao fotografije u papučkim šumama nakon sječe drva, fotografije na kojima su plastične boce motornog ulja za motorne pile i traktore, plastične boce pića i razno drugo smeće i te je fotografije e-mailom već sutradan ujutro slao nadležnim. Isto je tako u crnoj vreći iz planine donosio takve stvari i ostavljao ih pred vratima njihovih ureda. Poboljšanja nije bilo ni nakon toga. Šumarija ili privatni drvosječe, sasvim je svejedno tko, ali

nakon sječe takvo se smeće neminovno nalazi u šumi. Velika je sreća što naš Park prirode Papuk kao institucija i njegovi djelatnici kao pojedinci vrlo savjesno i odgovorno rade svoj posao. Iako se u Papuku tijekom godine održavaju priredbe »Papučki jaglaci« i »Dirty old festival« koje okupljuju i nekoliko tisuća ljudi, poslije njih Papuk ostaje čist kakav je bio i prije, zahvaljujući Parku prirode Papuk i, naravno, planinarima.

Ne zadovoljava me tvrdnja da smeće u planini ne ostavljaju planinari jer imam iskustva iz planine koja govore suprotno. U lipnju 2007. namjeravali smo prilikom uspona na Svetu brdo noćiti u skloništu podno Vlaškoga grada. Nekoliko dana prije puta pročitala sam na web-stranicama HPS-a da je to moguće, da je u skloništu peć i da se na njoj može i kuhati. Došli smo na Vlaški grad mokri do kože jer nas je oprao pljusak i odmah naložili peć. Pored peći nalazila se hrpa prljavog posuđa koje su ljudi koristili, a nisu oprali. Kažem ljudi, ne planinari, da opet ne dobijem prigovor kako su to bili izletnici. Pa izletnici baš ne bi šetali do Vlaškoga grada, a ni neki usputni prolaznici. Kako je na gornjim izvorima bilo obilje vode, a u skloništu i sredstava za pranje posuđa, sve smo oprali, obrisali i složili. Zatim smo pomeli pod na kojem »nema čega nije bilo« i krenuli skupljati prazne riblje konzerve. Kad smo završili, bila ih je puna crna vreća koju smo ponijeli sa sobom. Drugi dan, nakon uspona na Svetu brdo, odnijeli smo tu vreću do planinarskog doma »Paklenica«, pa dalje do Starigrada u kontejner.

Skloništa u planinama, naročito na Velebitu, Dinari i Biokovu, vrijede nam zlata. Nismo

li kao planinari, koji poznaju planinarski etički kodeks, dužni dovesti skloništa u red nakon uporabe i ostaviti ih urednima za planinare koji će doći poslije nas? Trebali bismo, no radimo li tako ili smo onakvi kakvi smo i kod svoje kuće? Mislim da čovjek boraveći u drugom prostoru ne mijenja svoje stare navike.

Malo Rossijevo sklonište, bogomdana oaza ispod stijena Pasarićeva kuka na sjevernom Velebitu, bilo je domom tisućama planinara, na dan-dva... Unutra je uredno, ali vani, na mjestu predviđenom za loženje vatre i ograđenom kamenom, izložba je plastičnog smeća i papira, koje se čak moglo i spaliti dok je vatra gorjela. Ne kažem da je to i pametno, ali ako si već lijep ponijeti smeće sa sobom, ne bi ga vjetar raznasio, a ne bi ni ostao nered akо ga spališ.

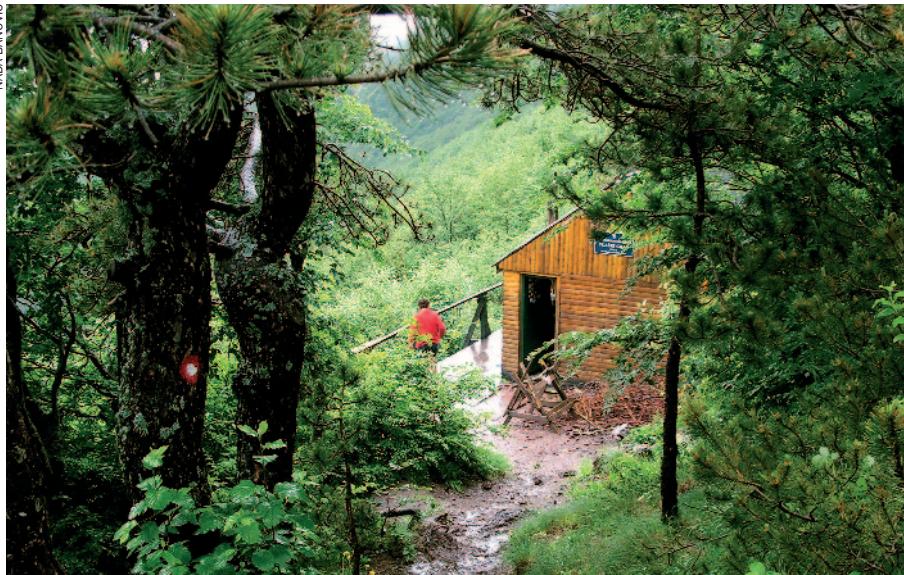
Na pohodu VPP-om prošle godine stižemo prvi dan sa Zavižana na Alan, tu se odmaramo, jedemo. Svoju ispravniju konzervu stavljam u vrećicu, pa u ruksak. Na ulazu u kuću velik je koš za smeće, uredno obložen vrećom, ali bilo me je stid ostaviti svoje smeće jer ga doista nikada ne ostavljam u planini. Planinarska kuća »Alan« posebno je uredna i planinarima koji o njoj brinu s toliko ljubavi smeće ne bismo smjeli ostaviti ni u košu. Nosila sam svoju »ribicu« i još dvije konzerve sljedeća tri dana i na kraju ih bacila u kontejner na mjestu odakle se smeće

redovno odvozi. Svaki posjet planinarskom domu, od Zavižana do Paklenice, ako nas je išlo iole veće društvo, podrazumijevao je nošenje vreća za smeće koje smo napunjene nosili natrag. Komunalci ne dolaze ni na Zavižan, ni na Alan, ni u Ravni Dabar, ni u Paklenicu.

Krajem svibnja 2009. vidimo za vrijeme planinarenja po Samarskim stijenama da je počela obnova i preuređenje Ratkova skloništa. Prije početka radova planinari su morali isprazniti sklonište te su u njegovo predvorje, pod stijenom, iznijeli najmanje stotinjak šalica, što većih, što manjih, niti jednu čitavu, sve puknute i bez ručke. U sličnome su stanju bili i metalni lončići i posude za kuhanje. Nijedna ispravna, ne znaš jesu li više okrnjene ili čađave, da ne kažem prljave. Ne treba ni postavljati pitanje odakle sve to u planini. To smo, očito, donijeli mi planinari. U listopadu, prilikom drugog boravka na Ratkovu skloništu, zadovoljstvu nema kraja: sklonište je obnovljeno, uređeno, radovi pri kraju, a na ulazu savršena čistoća. Sve ono smeće iz svibnja odnijela su planinarska leđa u mrkopaljske kontejnere i hvala im.

Razumna osoba pitat će se zbog čega u planinu nosimo ono što nam kod vlastite kuće ne treba, zašto ne bismo skloništu poklonili novu, ispravnu posudicu ili šalicu. Lijepo je u skloništu ostaviti paketić kave ili juhicu koja će

NADA BANOVIĆ

Sklonište podno Vlaškoga grada na južnom Velebitu

dobro doći planinaru što u sklonište dolazi umoran i gladan, ali ne nosimo smeće iz svoje kuće u planinu!

Prilikom jesenjeg pohoda »Tragom zbjega Lovinačkog kraja«, nakon šest sati duge i naporne ture sjedamo i odmaramo se na Velikom Libinju. Do Libinja je iz Modriča došao GSS-ov terenac i dovezao nam okrjepu, sendviče i vodu. Svi već žedni, a i gladni, objedujemo, i nikome od nas dvije stotine što smo sudjelovali u pohodu i ne pada na pamet ostaviti omot sendviča ili bočicu od vode na Libinju. Tu može ostati samo ono što smo tu i našli, samo kamen, mirisne trave i divlji konji. Kad bismo narušili tu prirodnu simfoniju, Velebit nam nikada ne bi oprostio, a ni gospički planinar Tomislav Čanić koji nas je častio objedom i organizirao taj divan pohod.

Na nedavnom dvodnevnom izletu Medvednicom donosim prerani zaključak da je Medvednica čista unatoč tome što njome vikendom prođe tisuće planinara i izletnika. No, na zapadnom dijelu Medvednice, već pri dolasku na Ponikve – razočaranje. Tu gdje završava »Zelena magistrala« i gdje ostavljamo svoje automobile prije planinarenja, smeća ima koliko želiš. Uz lijepo Jambrišakovo vrelo je klučica, a oko nje papirnatih ubrusa i sličnih stvari koje ovdje doista ne spadaju.

Kad sam prošle jeseni s prijateljima iz Karlovca planinarila Papukom i bila na Lapjaku, ugodno su me iznenadili tvrdnjom da je naš

Papuk lijep i čist. Naime, bili smo na Trišnjici, Češljakovačkom visu, pa poslije na Lapjaku, i doista cijelim putem nismo vidjeli ništa čega ne bi trebalo biti. Sretna zbog njihove primjedbe, koja je godila, i sretna zbog Papuka, koji je čist. No, moram priznati da sam, kao i mnogi požeški planinari, zgrožena činjenicom kako našu dragu planinarsku kućicu »Trišnjica« naši kolege planinari također pune kojećime što im u vlastitoj kući ne treba. Najčešće čak i znamo tko to donosi, ljutimo se, ali kada takvog planinara treba upozoriti neka to vrati kući jer ovdje nije potrebno, ne želimo mu se zamjeriti. Kao da nam je mnogo lakše i jednostavnije odnijeti takvo smeće na leđima u Veliku do kontejnera.

Budući da kod nas nema sankcija ni za velike prekršaje u urbanim sredinama, teško je očekivati da će bilo tko zaštititi planinu i prirodu od nemarnih posjetitelja. Morat ćemo sami nešto poduzeti kad primijetimo da se netko rješava smeća u prirodi i glasno ga, pa i grubo upozoriti neka svoje smeće ponese sa sobom. Pokušajmo svakoga planinarskog početnika najprije podučiti o planinarskom etičkom kodeksu – ima ih koji za nj nikada nisu ni čuli. U protivnom, što ćemo ostaviti svojoj djeci i naraštajima koji će tek doći? Smijemo li prirodu pretvarati u smetlište, imamo li pravo na to, imamo li uopće savjest dok tako radimo ili dopuštamo drugome da tako radi? Uostalom, »nismo svijet naslijedili od svojih predaka, nego smo ga posudili od svoje djece.«

Naša je glavna zadaća čuvati planinu

NADA BANOVIĆ

Sa stotinu ljepotica četveronoške na Triglav

Jovan Hovan, Zagreb

Ne samo da je moja bivša žena bila Slovenka, nego se i na skijama penjala na vrhove koje i divokoze zaobilaze. I nema toga planinskog vrha na kojem ona nije bila, pa je i mene natociljala da se popnem na Triglav. Samo, ne vjerujte kad kažu da je taj vrh visok 2864 metra – Triglav je mnogo viši. Da ne bude zablude, na Triglav nisam išao sam, nego u društvu stotine ljepih žena, s tim što je mnogima od njih to bio prvi izlazak na ovaj vrh, autoru ovih redova i prvi, i posljednji. Morao sam se obući kao pravi planinar, premda je to sve vrlo šlampavo visjelo na meni, pošto i vrag dolazi po čovjeka samo jednom, molim, valjalo se naoružati, da ne ispadnu kojim slučajem čorava posla.

Najprije da znate: Slovenija nije sva pod asfaltom, a na Triglav se ne putuje asfaltnom cestom kao što sam ja mislio; na taj se vrh ide pješice, po putu posutom Scilama i Haribdama. Do Pokljuke autobusom i s pjesmom. Od Pokljuke pješice, s ruksakom na leđima, putem pod nogama, dušom u nosu, kapom na glavi i s glavom u torbi. To sad znam, a onda sam sam sebi izgledao kao magarac, a poznato je: magarcu je more do koljena.

Nekako smo u razbijenom stroju, nakon dva sata, stigli do Krniča – jezera, to je otprije 1600 metara visine.

– Vi ste iz novina? – pita me jedna gospođa.
– A ja sam iz Virovitice.

Po tome ispada da smo zemljaci. Povjerila mi je da je udata u Sloveniji, živi u Ljubljani, prvi put je sudjelovala na nekom natječaju i, eto, sreća joj se osmjehnula; izvukli su je da se penje na Triglav. Kasnije je promijenila mišljenje i složila se sa mnom da je sreća vrlo relativna stvar. Tada su je šopali tabletama za

umirenje, kapima za očajanje, prašcima za ojačanje, vodili je ispod ruke, podržavali, pridržavali, hrabrilici, citirali Jesenjina: »...o glavo moja, glavo moja luda, do čega si me ti samo dovela«. Vegetacija sve rjeđa, dah sve kraći, ruksak sve teži, uspon sve veći. Hrabro koračamo dalje, jer drugog izbora više ni nemamo, znate za onu: sprijeda ponor, straga vukovi. Tempo diktira Tone »Himalajac« koji je osvojio nekoliko vrhova na najvišoj planini svijeta i koji Triglav doživljava samo kao lagani trening, pa me tješi onom: kome je suđeno sa šljive gine.

– Kad budemo na vrhu, imat ćemo lijep vidik: Trst, Venecija, Ljubljana, Koper... sve kao na dlanu. A pogledaj kako je i dolje lijepo! – pokazuje mi jedan kolega.

– Vidim... Nismo trebali ni ići. Ja sam još u podnožju predlagao da odustanemo.

Gledam dolinu povijenu vijencem planina i brezja, malo nagnutu na jednu stranu, u mekim talasanjima zebnje i nade. Počinju opasne litice, prelazimo ih preko žica za koje se pridržavamo, i dok gledam ponore mislim na onog tko me je gurnuo. Pričali su mi o stotinu ljepih žena, tu sam udicu zagrizao, a opasnosti su prešućene.

– Kod nas mnogi roditelji vode dijete na Triglav čim prohoda – objašnjava mi neka gospođa Oblak.

– Tako i treba, pa neka mu planinarenje ogodi za cijeli život.

Mora da sam izgledao tragično izgubljen kad me gospođa Urška ponudila C-vitaminom i pitala mogu li dalje.

– Imam ja snage, ali nemam pameti.

– Navići ćete se... U svakom učenju najgorča je abeceda.

- Ja znam za onu: kad hoće nešto da te boli, i abeceda tu pomaže.

U planinarskoj kući proveli smo noć, jeli, pili, hrabrili jedni druge, ma kakav seks ili udvaranje, samo da se živ vratim u Zagreb. Promatrao sam oko sebe: svjetle točke sijale su u mraku, žar cigareta ukazivao je na to da se razmišlja.

Tu sam shvatio da je obična »enolončnica« najkorisnija stvar u životu. Ona podiže moral. Vraća snagu. Gladne nahrani. Žedne napoji. Umorne osnaži... To je juha od makarona, mesa, krumpira i kišnice, budući da se vodovod do ovih visina još nije popeo. Možete dobiti i pivo, ali se planinari radije odlučuju za čaj.

Ujutro su svi buljili u barometar i konstatali da je pao, poslije se neznatno digao, i triglavská avantura tek je predstojala. Žene su se povezale po deset u grupi, pa ako jedna padne da povuče i ostale u ambis, a one pametnije ostale su u planinarskoj kući. Slijedeći primjer nekoliko kolega, odbio sam se vezati, a

obrisi pakla već su se nazirali. Na putu kakav ni neprijatelju ne želim, poneko spomen-obilježje: petorici planinara koje je na tom mjestu usmratio grom... Pa jednom koji se tu smrzao... Na spomenicima darovi ljubavi, darovi bola, vjenčići od lišća i cvijeća. A nad svim tim je bor, vječni stražar grobova. Sve su to spomen-obilježja onima koji su đavola tražili. I našli...

Već cijeli sat hodamo. Ima li kraja ovoj našoj Golgoti? Da nismo smjer izgubili, da nismo zalutali? Da ne tapkamo u mjestu? Povremeno se podižu žestoka jedra vjetra. Mislim o tome da je dobro što nisam držao dijetu, tko zna u kojoj bih vrtaci završio? Držim se za žicu gdje je postavljena, hvatam za klinove gdje ih nađem i razmišljam o davljeniku i slamki (spasa). Ruke me bole od plaženja. Srećem neke planinare pa ih pitam:

- Hoće li skoro taj Triglav?

- Još cijeli jedan dobar sat. I sretno!

Sretni su oni koji su bili pametniji, pa ostali u domu. Strah je u meni. Oko mene. Iznad mene. Čak mi ni sve te lijepе žene ne mogu podići hrabrost, a ni ostalo. Desno koljeno na hlačama poderalo se od »bauljanja«. Mokar sam od znoja. Znoj potječe od straha. Strah je od visine. Vidite kako je sve povezano. Jedna ljepotica iz Rogaske Slatine nešto me pita, ali ne čujem – koncentriran sam na svoj mali život. Na nju onako lijepu mogu samo vatra i voda, zlo bez očiju. Čovjek i zvjerka neće. Osjećam se baš kao ona baka koja je dala deseticu da uđe u kolo, pa bi dala duplo da izide.

Drugoga dana, nakon dva-tri sata i cijele jedne vječnosti, popeo sam se na vrh. Premda sam tog časa bio najviši, bio sam manji od makova zrna.

- Na križ, na križ s njim! – kaže ljepotica Oti i pokušava me odvući nekamo. Odupirem se nogama, rukama i preostalom snagom, molim za milost i razumijevanje, objašnjavam da sam jedinac i da imam samo sestru u Francuskoj, zbog čega me tretiraju kao stranog plaćenika.

- Na križ! – viču svi u glas.

Vezali su mi oči, a onda me je neki Jozva tako bezdušno opalio nekoliko puta, da sam mislio kako mi gore hlače. To je taj »križ«, a kroz njega mora proći svatko tko prvi put izide na Triglav.

TOMISLAV MUHIĆ

Na Triglavu, nad oblacima

Nismo vidjeli Trst. Ni Veneciju. Ni Ljubljnu. Ni Kopar. Ni prst pred nosom, ni prst u nosu – magla je bila tako gusta. Upisao sam ime u knjigu dojmova, a pored njega upisao: »Lud je onaj koji se ni jednom nije popeo na Triglav, a još je luđi onaj koji se peo više od jedanput«.

Na vrhu nismo bili sami – dolazili su i neki drugi planinari, turisti i avanturisti, jedan čak s psom, njemačkim ovčarom, koji je u međuvremenu promijenio državljanstvo, neki s djecom, neki otvorenih usta, s divljenjem, ushićenjem, s ove i s one strane Triglava, a ja skamenjen i sa strahom. Opazio sam kod svakog od njih one tri vrline koje su još od vremena Orfeja potrebne za ovakve podvige: hrabrost, mladost, ljubav. Visoke litice puštale su iz sebe neke bijele i sjajne magle, pa je izgledalo da se cijeli ovaj predio diže do samog neba.

Penjanje na Triglav znači jednu priču za potomstvo: za strah onima koji su se peli samo na crkveni toranj ili na krušku u svome dvorištu. Izgledalo je da put ne vodi nikamo, nego se samo okreće oko samog sebe. Na vrhu sam se zakleo da ću provesti život samo na verandi i u gradskim parkovima, a planine pohoditi dogledom, zavaljen u udobnoj stolici. U životu ima glupih situacija više nego što ih uspijevamo potrošiti, pa nas tako poneka od njih i mimoide. Sigurno sam i ja neke izbjegao, ali mislim da

sam one najvažnije ipak zakvačio. Poslije ovoga mog pohoda i podviga, moja supruga, inače Slovenka, zagrlila me i rekla:

– Sad te još više volim... Za nas Slovence Triglav je svetinja.

A za mene Triglav je bio Golgota, vrst križnog puta. Penjući se, nahvatao sam se straha za puna tri vagona. Inače vam mogu reći da me nitko nije tako prevario kao ona. Na njezinom ranču u Dupleku, kraj Maribora, ja sam sadio šljive. Okopavao sam ih, umjesto vapnom da ih mažemo, ja sam im stavljao tapete, tjerao sam cuke i nisam im dozvoljavao da ih zapišavaju, vukao za grane da što prije počnu davati plodove pa da pečemo rakiju. Kad su šljive konačno počele radati, umjesto da peku rakiju, oni od njih prave onaj crni pekmez od šljiva. A kotao za pečenje rakije totalno su ponizili. Ja sam ga donio čak iz Gradačca, iz Bosne, kupio sam ga na sajmu šljiva. Taj kotao služi sad ne da peče rakiju, već da u njemu hvataju kišnicu.

Podmetnuli su mi čavku pod goluba, natočili me na tanak led, obećavši stotinu žena. Kad idući puta neki maratonac bude trčao počasni krug, pozvat ću svoju ženu da mu pravi društvo i da trči zajedno s njim.

*Preuzeto iz umirovljeničkog lista
»Život s mirovinom«*

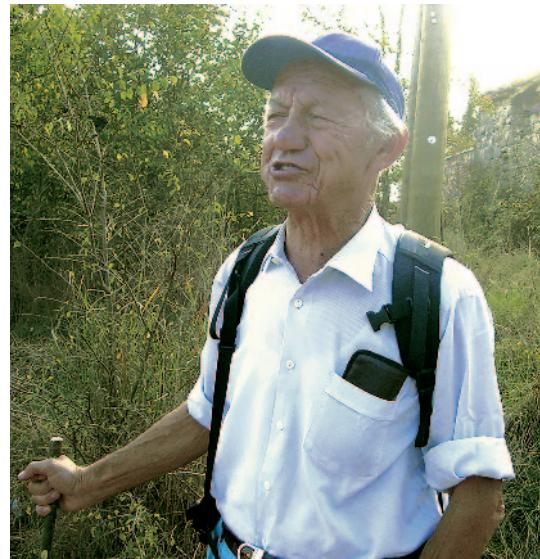
JOSIP ŽMAK KADA ŽIVOT IMA SMISLA

»Sve je to danas prošlost koja se pomalo zaboravlja.« - piše mr. sc. Josip Žmak kao zaključak poglavљa o djelatnosti stanovnika Ćićarije u članku »Ćićarija i njeni tisućnjaci«, koji je objavljen u Buzetskom zborniku br. 28 iz 2002. Uistinu, prošlost traje dok se pamti, dok je se sjećamo i dok je spominjemo. Svatko ima svoju prošlost, svoja sjećanja i priče, a ja sam izabrala priču gospodina Žmaka čija prošlost obiluje pričama, a čije je sjećanje vrlo živo i na zavidnoj razini.

Ne znam hoću li pogriješiti kažem li da je gospodin Žmak, ili Bepo, kako su ga još u djetinjstvu od milja nazvali roditelji, jedan od najstarijih planinara u planinarskom društvu »Planik« iz Umaga. Iako je s obje noge čvrsto zakoračio u deveto desetljeće, godine nisu ono što ga čini posebnim. Njegova neumorna aktivnost, upornost i svestranost temelj su zdravlja i vitalnosti unatoč godinama.

Rođen je 15. ožujka 1927. u selu Podgaću na Ćićariji, podno vrha Orljaka, u doba kad se svaki pedalj zemlje obradivao, kad su po livadama pasla brojna stada krava i ovaca i kad je prirodna hrana poput palente, repe, kupusa, graha i divljih plodova bila znak siromaštva. Obitelji su bile brojne, pa tako i Bepova. Kao peto od desetero djece, Bepo je bio treći muški potomak, pa su na njegova dvanaestogodišnja leđa pali svi teški poslovi kad je otac nesretnim slučajem postao nesposoban za rad, jedan od starije braće umro kao dijete, a najstariji brat otisao u talijansku vojsku i poginuo. Tako je i školovanje morao završiti petim razredom iako se isticao kao izuzetno bistar i kao najbolji učenik u školi bio nagraden s mjesec dana ljetovanja u koloniji u Puli. S tim ljetovanjem veže ga sjećanje na događaj koji ga je zamalo stajao života. Vidjevši da dječaci skaču na glavu sa stijene u more, odlučio je to i sam isprobati iako nikada prije nije skakao na glavu. Duboko pod vodom izgubio je orijentaciju i dugo nije uspio isplivati jer nije znao na koju stranu treba plivati. Kad su se na površini već svi počeli brinuti za njega, odjednom je, već gubeći dah, uspio izroniti.

Iz školskih dana nosi sjećanje na tzv. štafetu srama na kojoj je bilo napisano »Asino« (talijanski: magarac), a dobio ju je učenik koji bi progovorio ma i jednu hrvatsku riječ. Učitelji su imali zadatku denacionalizirati djecu, pa stoga nisu smjeli govoriti materinjim jezikom, već isključivo talijanski.

U Bepovim sjećanjima veoma je jasno zapisan i drugi događaj kada je umalo izgubio život. Značajan prihod domaćinstva predstavljalo je tzv. krbunarstvo ili paljenje krbuna (uglja). To je stari ćićarijski zanat kojim se dobivao krbun paljenjem drva tako da sagori, ali ne smije izgorjeti. Budući da su se te krbune slagale u šumi, Bepo je često s ocem znao provesti noć u kažunu, privremenom skloništu, koje se od istoimenih nastambi u zapadnom dijelu Istre razlikuje po izvedbi. Naime, u ovim je kažunima dio prostorije bio građen od drva, a ležajevi su bili od slame. Unutra se održavala vatra da bi bilo toplijе. Tako se jedne noći dogodilo da je vatrica zahvatila slamnati ležaj na kojem je Bepo s ocem mirno spavao ništa ne sluteći. Srećom, miris dima na vrijeme ih je probudio, ali vatru nisu mogli ugasiti. Da se ne bi ugušili, pobegli su napolje. U toj je nezgodbi Bepo srećom ostao samo bez cipela, koje su izgorjele skupa s ležajem.

Bilo bi nepravedno ne spomenuti Bepovo sudjelovanje u Drugome svjetskom ratu. Tek na pragu dječačkog doba, sa šesnaest i pol godina, aktivno se uključuje u razoružanje talijanskih vojnika nakon kapitulacije Italije, a već nakon šest mjeseci pada u ruke neprijatelja i završava u njemačkom logoru, gdje ostaje sve do kraja rata. Logorskih dana Bepo se sjeća vrlo živo. Kao mladić u najboljim godinama i u snazi bio je dodijeljen nekoj obitelji, kojoj je pomagao u svim teškim, muškim poslovima. Prema njemu su se odnosili ispravno i dugo nakon završetka

rata posjetio ih je kao gost. Sa smiješkom na licu prisjeća se događaja kad mu je prišla mlada susjeda radi mlađenačkog druženja, ali ih je u naumu osujetio gazda koji je naišao baš u trenutku kada su se htjeli poljubiti.

Nakon završetka Drugoga svjetskog rata započinje Bepova politička karijera. U Buzetu dobiva mjesto sekretara za agitaciju i propagandu, a poslije sekretara kotarske Partije. Tijekom tih aktivnosti završava srednju školu, da bi poslije, uz rad, završio višu školu i magisterij u Zagrebu.

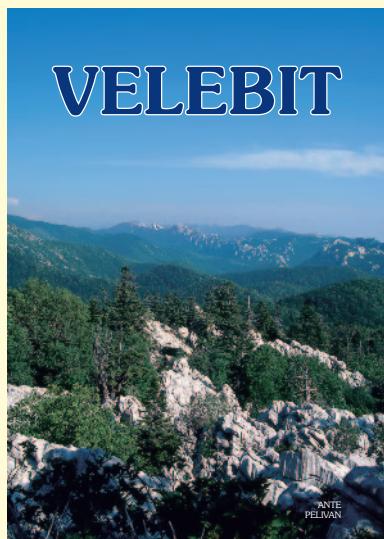
Godine 1955. postaje prvi predsjednik općine Buzet. U međuvremenu osniva i obitelj, a kada su djeca dorasla do srednjoškolskog doba odlučuje se preseliti u Rijeku jer u Buzetu nije bilo srednje škole. Iz kotara Pula, međutim, stiže nalog da se kadrovi poput Žmaka ne puštaju iz Istre i nude mu posao u Umagu, gdje postaje predsjednik koordinacijskog odbora Bujštine. Nakon godinu dana postavljen je za direktora tvornice cementa. Na tom položaju ostaje devet godina i dovodi tvornicu na visok položaj u tadašnjoj Jugoslaviji. Godine 1973. prelazi u turizam, postaje direktor turističkog poduzeća Istraturist, koje

je u poteškoćama zbog prevelikih investiranja i neodgovornog ponašanja vodećeg kadra. Cilj mu je bio stvoriti najbolje turističko poduzeće u Jugoslaviji te 1976. osvaja nagradu za najuspješnije poslovanje. Postavivši Istraturist na čvrste temelje, mirne duše odlazi u Zagreb u Ministarstvo turizma za zamjenika ministra turizma. Na tom mjestu ostaje dva mandata te konačno 1987. odlazi u zaslужenu mirovinu.

Bepo je u mirovini pune dvadeset i tri godine i premda se planinarenjem bavi od mlađih dana, kada su mu najomiljenije destinacije bile Slavnik i Učka, od umirovljenja je aktivan član PD-a »Planik« Umag. Počeci Bepova planinarenja ili pješačenja u prirodi, kako on naziva tu aktivnost, datiraju od 1962. pa slobodno možemo reći da Bepo planinari, manje ili više intenzivno, punih četrdeset i osam godina. U posljednjih je dvadesetak godina među najaktivnijim planinarima. Društvo godišnje organizira oko 25 pohoda, od kojih Bepo sudjeluje u prosjeku na pola. Sa svakog pohoda redovito donese kući palicu vlastite izrade, pa tako njegova kolekcija od 310 palica svjedoči o jednako toliko pohoda!

Žužana Dušanić

30% popusta za planinare !!!

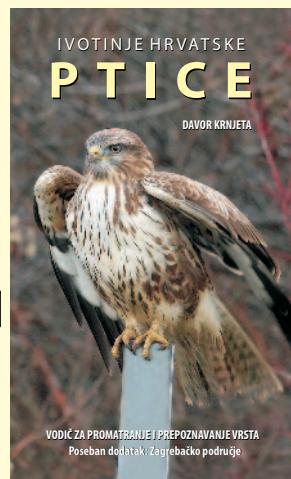
► Autor: Ante Pelivan
• fotomonografija
• bogato ilustrirana u boji
• format: 30 x 21 cm
• 194 stranice
• tvrdi uvez
• cijena: 150,00-kn

105,00 kn

Poštarnina uračunata u cijenu!

Autor: Davor Krnjeta
• format: 20,5 x 12 cm
• 350 fotografija u boji
• 360 stranica
• tvrdi uvez
• cijena: 260,00-kn

182,00 kn

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.
Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/5621-929, Fax: 01/6234-058
www.ekoloski-glasnik.hr • ekoloski.glasnik@vip.hr

TISKARA "Ekološki glasnik"

• usluga tiska knjiga i časopisa vrhunske kvalitete
• posebni popust za sva planinarska društva

ekološki glasnik
časopis o prirodi

SPORTSKO PENJANJE

PRVENSTVO I KUP HRVATSKE U SPORTSKOM PENJANJU – DISCIPLINA BOULDER

U subotu 8. i nedjelju 9. svibnja održano je u Puli, u organizaciji SPK-a »Onsight«, prvenstvo Hrvatske u sportskom penjanju u disciplini boulder za mlađe dobne kategorije. Natjecanje je održano u kulturnom centru »Karlo Rojc« na umjetnoj stijeni PD-a »Glas Istre«. Nastupilo je sedamdesetak natjecatelja iz Zagreba, Splita, Rijeke, Pazina, Rovinja i Pule.

Najbrojnija kategorija bili su cicibani - sudjelovalo je 23 dječaka i djevojčica. Najboljim djevojčicama pokazale su se Laura Hrestak (SPK »Onsight«), Paula Šaravanja (SPK »Marulianus«) i Neža Rant (ŠPK »Škofja Loka«, Slovenija), a najbolji dječaci bili su Filip Banko (SPK »Hiperaktiv«), Timon Čujić (SPK »Z-Top«) i Fran Zekan (PD »Velebit«).

U kategoriji kadeta najbolja djevojčica bila je Tonka Milošević (RAK), koja je u superfinalu pobijedila kolegicu Laru Jurišu (PD »Velebit«); treća je bila Andrea Armano (SPK »Pulfer«). Među dječacima ponovo je bila borba za prvo mjesto, pa je tako u superfinalu Borna Čujić (SPK »Z-Top«) pobijedio svoga kolegu Vitu Muževića (RAK), a treći je bio Jure Karoglan (SPK CAF).

Kod starijih kadetkinja najbolja je bila Daria Dukić (PD »Velebit«), drugo mjesto zauzela je Iva Vrdoljak (ŠPK »Rirockclimbing«) dok je treća bila

Danijela Šostera (SPK »Marulianus«). Najbolji stariji kadet bio je Filip Pečenec (SPK »Pulfer«) ispred Karla Jakića (SPK CAF) i Tonija Veljkovića (SPK CAF).

U juniorskoj konkurenciji nastupile su samo dvije djevojke - Barbara Gilić (SPK »Marulianus«) i Elena Tanaković (SPK »Hiperaktiv«). Najbolji junior bio je Filip Sironić (SPK »Hiperaktiv«) ispred Nikole Kramarić (SPK CAF) i Jerka Cvitanica (HPD »Mosor«). Najbolja starija juniorka bila je Aneta Armano (SPK »Pulfer«). Kod starijih juniora pobijedio je Luka Trumbić (PK »Split«) dok je drugi bio Domagoj Žepc (SPK »Pulfer«), a treći Petar Gojatnić (SPK »Hiperaktiv«). U ekipnom poretku pobijedio je SPK »Pulfer« iz Zagreba.

Nakon natjecanja za mlade održano je natjecanje za seniore koje se budi za Kup RH. Nastupilo je petnaestak natjecatelja, što seniorki, što seniora. Najbolja seniorka bila je Zinka Bartolek (SPK »Pulfer«) ispred Enne Peroš (SPK »Hiperaktiv«) i Petre Kandijaš (ŠPK »Rirockclimbing«). Pobjednici među seniorima jesu Gianfranco Dušić (SPK »Hiperaktiv«), Krešimir Morić (SPK »Pulfer«) i Luka Trumbić (PK »Split«). Ekipni je pobjednik ovoga Kupa SPK »Hiperaktiv« iz Pazina. Siniša Hrestak

SINIŠA HRESTAK

SINIŠA HRESTAK

Tko će brže i spretnije...

Pobjednici na pobjedničkom postolju

OBNOVLJEN PLANINARSKI DOM NA KALNIKU

Nakon desetomjesečnih radova, u subotu 26. lipnja svečano je otvoren obnovljeni planinarski dom na Kalniku. U nazočnosti mnoštva planinara, župana Darka Korena, gradonačelnika Križevaca Branka Hrga, načelnika općine Kalnik, predstavnika tvrtki izvođača rada, mjesnog stanovništva te zakupnika Gorana Delića, direktora Ugostiteljstva Prigorje iz iževaca, dom je svečano otvorio predsjednik PD-a »Kalnik« Ivica Rogin.

O razlozima prekida zakupa planinarskog doma s prijašnjim zakupcem, raspisivanju natječaja za novog zakupca, izboru novoga zakupca, Ugostiteljstva Prigorje, te tijeku obnove, govorio je član upravnog odbora i pročelnik Gospodarske komisije PD-a »Kalnik« Rudolf Kahlina. On se zahvalio na dosadašnjoj suradnji zakupcu Goranu Deliću te predao priznanje njemu i njegovoj majci Đurdi Delić koja je rukovodila obnovom.

Župan Darko Koren čestitao je na obnovi i obećao pomoći pri izvođenju vodovoda do planinarskog doma i uređenja parkirališta podno njega. Zakupnik Goran Delić, koji je i sam dugogodišnji planinar, istaknuo je da se pri obnovi vodio poglavito interesima planinara, koji će biti najčešći gosti u planinarskom domu. U domu se može ugostiti 90 ljudi, a ima i 45 mesta za noćenje. Članovi planinarskih društava imaju popust na noćenje uz predočenje članske iskaznice s markicom za tekuću godinu.

Obnovljeni planinarski dom blagoslovio je župnik Župe svetog Petra Orešovca velečasni Ivan Žufika, uz nazočnost velečasnog Krešimira Žinića, župnika Župe svete Ane u Križevcima. Na otvorenju su, osim članova društva domaćina, prisustvovali i članovi HPD-a »Bilo« iz Koprivnice, HPD-a »Međimurje« iz Čakovca te skupina planinara iz Zagreba pod vodstvom urednika »Hrvatskog planinara« Alana Čaplara. Poslije otvorenja održan je domjenak i druženje planinara i gostiju, te ples uz sastav »Žute dunje«.

Na domu je promijenjeno kroviste, sve instalacije - od struje i centralnog grijanja do kanalizacije i vodo-voda, a kuhinja je potpuno preuređena i opskrbljena novom opremom. Iz sela Kalnika dovedena je jača struja (prijašnja je bila slaba i napon se stalno mijenjao), što je bilo potrebno i zbog nove kuhinje. Ureden je okoliš doma, terase i prilazna cesta. Pored kuhinje je ureden vanjski roštilj s krušnim pećima. Na cijelokupnu obnovu utrošeno je oko dva i pol milijuna kuna.

Stjepan Jembrek

ALAN ČAPLAR

Obnovljeni planinarski dom Kalnik

WWW.IZFOTELJE.COM

WEB DUĆAN 0-24 SEDAM DANA U TJEDNU
WWW.IZFOTELJE.COM

Ne gubite vrijeme od boravka u prirodi. Što vam treba naručujte u bilo koje vrijeme, u udobnosti vlastitog doma uz šalicu omiljenog napitka.

YUKON NOĆNI YUKON
MONOKULARI DALEKOZORI

Više informacija na
WWW.LAPIS-PLUS.HR ili
WWW.IZFOTELJE.COM

LAPIS PLUS **Veliki izbor**
WWW.LAPIS-PLUS.HR odjeće, obuće, torbi,
ruksaka, noževa, kompasa,
dalekozora

YUKON **PRO-LUX** **FAST AIM** **SIMMONS** **WEEVEN** **Paco** **LP BlackBird**

VELEBIT UZDUŽNO OZNAČEN

Od Vratnika na sjeverozapadu do Crnopca na jugoistoku Velebit je planinarski uzdužno označen. Možda bi bilo točnije reći do Jabukovca. Naime, između 1986. i 1990. bilo započeto označavanje već trasiranog puta od Crnopca do izvora Zrmanje, u sklopu kojeg je označen put od vrha Crnopca preko Jabukovca do Cerovačkih špilja, odnosno željezničke stanice Cerovac, i to klasičnim markacijama. Domo-vinski rat prekinuo je označavanje, a vrijeme je uništalo veliku većinu oznaka između Crnopca i Jabukovca. Put nikada nije službeno završen pa ni te oznake nisu postale službene. Preostali uzdužni dio Velebita od Jabukovca do izvora Zrmanje nikada nije bio planinarski označen.

A onda je 2009. na dionicima Crnopac - izvor Zrmanje sve počelo ispočetka. Doduše, ne baš sve; trasa je postojala, ali samo u mislima Hrvoja Zrnčića. Trasu je trebalo obnoviti i put označiti. Da bi se oboje ostvarilo u jednom obilasku kompletног puta, odlučeno je da se na tom putu ne postavljaju klasične planinarske oznake, već samo elektroničke. To je, uostalom, i u skladu s vremenom u kojem živimo.

U prvom navratu, početkom svibnja 2009., označen je dio trase od Crnopca do Jabukovca s odstupnicom puta prema Golubiću, odnosno vidikovcu na Krnješkoj glavici. U drugom navratu, početkom svibnja 2010., označen je dio puta od vrha Čardaka na Tremzini do izvora Zrmanje. S Čardaka vodi klasično označen put prema Malovanu, na cesti Gračac - Knin, koji može poslužiti i kao odstupnica u slučaju potrebe. U trećem je navratu, dan poslije drugoga, završeno

označavanje puta od Jabukovca do Zakopa, na rubu polja Vučjaka. Ujedno su označene i moguće odstupnice Jabukovac - Cerovačke špilje i Zakope - Malovan. U četvrtom je navratu završeno označavanje dijela puta, i to od Čardaka do Zakopa, a time i kompletног puta. Doslovno završni korak zbio se 6. lipnja 2010. u 12 sati i 8 minuta na Zakopama.

Uz Hrvoja Zrnčića u označavanju su sudjelovali Luka Kvočić, Darko Grundler, Hrvoje Gold i Mirjana Zrnčić, a bitnu potporu dali su im Tanja i Željko Kvočić.

Napomene. Od cijelog puta, teško je prohodan dio od točke koja se nalazi stotinjak metara zapadno od Jabukovca pa preko Jabukovca do istočnog kraja Dumana. Razlog je zaraslost puta niskom grabovinom u kojoj se svako malo naleti na neprimjetan grm trnovitih ruža, i to s naglim i dubokim udahom. Vode ima u Jabukovcu te u bunarima na Zakopima i, jasno, u rijeci Zrmanji. Za cijelu dionicu, što praktično znači od Prezida do izvora Zrmanje, potrebno je otprilike dvadeset sati hoda.

Hrvoje Zrnčić

ZAVRŠENA KRUŽNA STAŽA IZ KANJONA CETINE NA OMIŠKU DINARU

Markiranjem puta Dvornica - Svinišće - Kučiće 30. svibnja je dovršena kružna staza koja povezuje kanjon Cetine i Omišku Dinaru. U obilježavaju cjelovitoga kružnog puta sudjelovala su ukupno 22 člana PD-a »Imber« iz Omiša.

Kružna staza započinje kod prvog zavoja prema Kučićima (900 metara od Radmanović mlinica), prati rijeku Cetinu do Tisnih stina, penje se stotinu metara iznad njih pa se postupno spušta prema špilji Javor-nici, odatle opet prati rijeku do potoka Slapovice te se penje u selo Kučiće. Tu put prelazi cestu i penje se u zaselak Srđanoviće, odakle kroz Križinu ide prema selu Svinišću te se na kraju potokom Dvornicom spušta na most šeststo metara udaljen od Radmanović mlinica.

Staza vodi krajolikom posebne ljepote, duga je ukupno 15,5 kilometara, a jednim dijelom ide uz krašku ljepoticu rijeku Cetinu, koja na nekoliko mjesta pravi slikovite brzace. Drugi se dio staze penje u njedra Omiške Dinare, ali ne previsoko (283 m je najveća nadmorska visina na stazi). Kružna staza iznad kanjona Cetine omogućava pun doživljaj rijeke, planine, šume i zraka, odnosno vode, kamena, drva i čistoga zraka, pa sve planinare pozivamo da je obidu.

Miomir Fistanić

Hrvoje Zrnčić

Crnopac snimljen s jugozapadne padine Tremzine

JOSIP COLNAR (1932. – 2010.)

U petak, 9. travnja ove godine u Rijeci je preminuo Josip Colnar, humanist, domoljub i posebno zaslužan riječki planinar. Tiho usnuvši u svojoj fotelji, okružen slikama članova svoje obitelji i uspomenama s mnogobrojnih putovanja, Colnar je za sobom ostavio veliku prazninu u sredinama u kojima je djelovao i u srcima ljudi koji su ga voljeli i poznavali. Skroman, uredan, pedantan do krajnjih granica i prilično samozahtajan, ničim nije pokazivao znakovе neke bolesti pa je obavijest o njegovoj smrti mnoge iznenadila i duboko ražalostila.

Colnar je rođen davne 1932. u Šainu, u dolini rijeke Kupe u Gorskem kotaru, i bio je vrlo ponosan na svoje goransko porijeklo. U djetinjstvu je upijao životna iskustva svojih sumještana i na njihovoј životnoj muci stjecao prve uvide u složenost života. Poslije ga život kroz školovanje i rad vodi u Karlovac, Zagreb i konačno u Rijeku, ali sjećanja na svoj kraj, na bakinu kuću, na njezinu brigu i kuhinju, na veličanstvenu prirodu kupske doline i život ondašnjih ljudi nisu ga napuštala. Nakon uspješno završenog strojarstva zaposlio se u tvornici »Rade Končar« i ubrzo postao jedan od najboljih stručnjaka u projektiranju elektromotora. Iznimno marljiv, proveo je tisuće i tisuće radnih sati nad crtaćim stolom, projektirajući i ostvarujući zahtjevne projekte, često uz vlastite inovacije. Uza sve to nikad nije zapuštao svoju obitelj, ženu i svoje dvoje djece, a kad se učlanio u novoformiranu sekciju PD-a »Kamenjak« u svojem poduzeću, svoju ljubav prema prirodi podijelio je s njima, pogotovo s djecom i, poslije, s unucima.

U PD-u »Kamenjak« Colnara pamtimo kao svestrana planinara, izvrsnog planinarskog vodiča, organizatora, aktivnog sudionika mnogobrojnih manifestacija, pročelnika komisije za statutarna pitanja, predavača, plodnoga planinarskog pisca i tvorca vrlo omiljenih planinarskih obilaznica (»Končarevac«, »Od Paklenog do Nebesa - Hahlići«). Između ostalog, on je napisao statut po kojem je društvo prere-

gistrirano u novoj hrvatskoj državi i mnogobrojne dokumente koji su bili temelj županijskoga planinarskog saveza, prvoga takvog u našoj zemlji. Svojim je djelovanjem utjecao na mnoge događaje i pomogao nizu planinarskih društava u rješavanju njihovih poteškoća. Bio je osoba od koje se tražio savjet i kojoj se uvijek moglo vjerovati.

Colnar je za svoje zasluge primio najviše priznanje HPS-a, plaketu, kao nagradu za životno djelo, te mnoga druga priznanja i odlikovanja.

Zanimljivo je da je Colnar, strog, ustegovljen i odgovoran planinar, imao svoj »alter ego« u liku smiješnoga primorskog planinara kojeg je sam izmislio

i nacrtao, »udahnuvši« mu život u mnogim satiričkim tekstovima, objavljenim uglavnom u »Planinarskom listu« koji je izdavao PD »Kamenjak«. To je današnja maskota »Kamenjaka«, općeprihvaćeni Pepić, koji sa svakog plakata za izlete »poziva svoje riječke sugrađane da mu se pridruže«. Pepić je zajedljiv i podrugljiv Primorac, simpatičan čakulon, sklon tračevima i ismijavanju svih i svakoga, a u jezičnom izričaju izraziti čakavac s mekim »ć«, za razliku od njegova duhovnog oca, pretežno štvljivog i suzdržanog, koji nikad nije govorio drugačije nego s goranskim naglaskom i tvrdim goranskim »ć«.

Dakle, Colnar je bio osoba koja je znala iznenaditi. Međutim, nitko se nije čudio kad se u poznim godinama na svoj način vrlo aktivno priključio stvaranju hrvatske države. Mnogo je činjenica o njegovu angažmanu u najtežim godinama velikosrpske agresije, kao i o doprinosu stvaranju Udruge dragovoljaca domovinskog rata u Rijeci, ali o tome moraju više svjedočiti neki drugi ljudi. Na ovome mjestu, gdje želimo zaokružiti sliku o primjernom čovjeku i planinaru, treba suzdržati riječi, jer Colnar nije u njih previše vjerovao. Više je vjerovao u ljudska djela. Stoga, slijedeći njegov primjer u planinarskom radu, upućujemo mu u mislima posljednji planinarski pozdrav!

Ivica Richter

TRADICIONALNI USPON NA DINARU

U povodu obilježavanja 15. obljetnice vojno-redarstvene akcije »Oluja«, koja je 1995. započela s obronakom Dinare, 8. kolovoza održan je tradicionalni pohod na najvišu hrvatsku planinu u organizaciji HPS-a te HPD-a »Sinjal 1831« iz Kijeva i HPD-a »Dinara« iz Knina. Na pohod se polazilo iz Glavaša i iz Brezovca, a sudjelovalo je oko 100 planinara. Osiguravali su ga pripadnici HGSS-a iz Šibenika i Splita uz potporu Stanica vodiča iz tih dva grada. Po lijepom i za to doba godine vrlo ugodnom vremenu, uz osobito dobre vidike, pohod je prošao u najboljem redu, no dojam je da hrvatski planinari pokazuju premalen interes ne samo za taj tradicionalni uspon, već i uopće za posjet najvišoj hrvatskoj planini. Iako, za razliku od nekada, danas postoje dovoljni smještajni kapaciteti u planinarskim domovima i skloništima na tom području, naši planinari kao da zaziru od te prilično duge, teške i zamorne ture, sudeći ne samo po sudjelovanju na tom tradicionalnom pohodu, već i po godišnjim planovima izleta. Najviši planinski vrh u državi, a posebno uspon na njega, u mnogim zemljama ima posebno značenje.

Darko Berljak

IGOR KORLEVIĆ

13. susret balkanskih planinara

Nedretom Ljubić te predsjednikom skupštine PD-a »Konjuh« Adnanom Hodžićem.

Uobičajeno je da na tim susretima sudjeluje nekoliko planinarskih društava iz svake države s četiri do šest članova. Ove su godine u Tuzlu došli predstavnici sljedećih društava: »Svatovac« iz Lukavca i »Drenik« iz Živinica iz Bosne i Hercegovine, »Rilski turist« iz Samokova te »Pogledec« iz Bistrice u Bugarskoj, »Ljuboten« iz Tetova i »Kožuf« iz Gevgelije u Makedoniji, »Zmajevac« iz Vrdnika te »Železničar« i »Pobeda« iz Beograda u Srbiji, »Gorica« iz Podgorice u Crnoj Gori te »Kamenjak« iz Rijeke u Hrvatskoj. Uz njih su u subotnjem planinarskom pohodu na Konjuh i vrh Banderu sudjelovala i druga društva iz Bosne i Hercegovine: »Varda« iz Banovića, »Lipa« iz Odžaka, »Brčko« iz Brčkog, »Maglić« iz Goražda te iz Sarajeva »Bjelašnica«, »Priatelj prirode« i »Runolist«.

U susretu je sudjelovalo i nekoliko predstavnika nacionalnih saveza: predsjednik PSBiH Deljo Zijo, tajnica PSBiH Fatima Krupić, tajnik PS-a Crne Gore Pavle Bandović i predsjednik PS-a Srbije Boris Mićić. Na svečanom otvaranju skupa planinare je pozdravila Spomenka Micić, potpredsjednica Federacije Bosne i Hercegovine.

Prilikom nedjeljnog obilaska Tuzle, na prekrasnom središnjem trgu planinarima se obratio gradonačelnik Jasmin Imamović. Planinari su položili vijenac na mjestu gdje je u ratu jedna granata odnijela 71 mladi život.

Ovogodišnji susret uspješno nastavlja njegovati izvorne ideje: potporu i promociju planinarstva u gradu domaćinu, stvaranje povoljnih uvjeta za brojne kontakte i dogovore među društvima te jačanje preko-granične suradnje. Ta su načela u skladu sa člankom 6. »Kathmandu deklaracije« koju je UIAA donijela 15. listopada 1982. (»Treba intenzivno ohrabrivati

DARKO BERLJAK

Na najvišem vrhu Republike Hrvatske 8. kolovoza 2010.

13. SUSRET BALKANSKIH PLANINARA

U Tuzli je od 11. do 13. lipnja održan 13. susret balkanskih planinara. Domaćin ovogodišnjeg susreta bilo je PD »Konjuh« iz Tuzle. Izvrsna organizacija rezultat je truda brojnih članova toga društva, na čelu s predsjednikom Draganom Markelićem i tajnicom

OTVOREN SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ U MOJSTRANI

Na poziv Planinske zveze Slovenije, u subotu su 7. kolovoza predsjednik Izvršnog odbora HPS-a Vladimir Novak i glavni tajnik Darko Berljak predstavljali HPS na svečanom otvorenju Slovenskoga planinskog muzeja u Mojstrani.

Zamisao o takvom muzeju u Sloveniji stara je više od stotinu godina jer je još 1901. u »Planinskom vestniku« pokrenuta inicijativa za njegovu izgradnju, no do početka realizacije došlo je tek 1996. Tada je potpisano pismo namjere između lokalne uprave (Kranjska Gora, Mojstrana), Planinske zveze Slovenije i PD-a »Dovje-Mojstrana«, a poslije su se projektu pridružili Triglavski narodni park i Gornjesavski muzej Jesenice. Nakon otkupa zemljišta na izlazu iz Mojstrane, uza cestu za dolinu Vrata, 2007. postavljen je kamen temeljac. Finansijska konstrukcija (oko 3 milijuna eura) zatvorena je godinu dana poslije uz znatnu pomoć EU fondova za regionalni razvoj, ali i priloge članova PZS-a, te je za manje od dvije godine izgrađen muzej i u njemu uređen postav. Zasad je iskorištena površina od 1600 m², a uskoro će se pridodata još 800 m².

Zbirka novoga muzeja plod je dugogodišnjeg prikupljanja grude. Znatan je dio izložaka preuzet iz Triglavskih mujejskih zbirki, ali je i mnogo predmeta i dokumenata iz slovenskog planinarstva prikupljenih kod kuće i u inozemstvu. U okviru muzeja djeluje i planinarska knjižnica. Muzej je od svibnja do rujna otvoren od 9 do 12 i od 14 do 19 sati, a ostali dio godine od 9 do 17 sati. Cijena ulaznice je 5 eura, uz razne popuste za djecu, obitelji i skupine.

kontakte između planinara različitih regija i država, u duhu prijateljstva, međusobnog poštovanja i mira«). U skladu s time, u Tuzli je dogovoren nastavak projekta »Susreti mladih planinara Balkana«. Naime, lani su bugarski planinari (»Rilski turist«) pokrenuli projekt namijenjen mladoj generaciji planinara.

Za hrvatske je planinare zanimljivo da će domaćin 14. susreta biti PD »Kamenjak« iz Rijeke. Riječki planinari i PD »Kamenjak« već su dobili potporu Grada Rijeke i Primorsko-goranske županije za organizaciju toga velikog skupa. Susret će se održati u lipnju 2011. u sklopu obilježavanja Dana sv. Vida - zaštitnika grada Rijeke. Program susreta obuhvatit će upoznavanje sudionika s raznovrsnim prirodnim ljetopatama Županije - od kvanderskih plaža do planinskih vrhova Snježnika i Risnjaka.

Boris Kurilić

Uz nazočnost više od tisuću planinara, muzej je otvorio slovenski predsjednik Danilo Türk. Nakon otvorenja i razgledavanja zbirke, uzvanici su nastavili druženje u Aljaževom domu u Vratima. Tom su prilikom predstavnici HPS-a slovenskom predsjedniku Türku uručili DVD s digitaliziranim »Hrvatskim planinarom«. Türk je pokazao veliko zanimanje za suradnju slovenskih i hrvatskih planinara te suradnju planinarskih saveza dviju zemalja.

Preporučujemo posjet Slovenskom planinskom muzeju, ne samo kao usputan sadržaj kad se ide na neki izlet u Julijske Alpe, već i za samostalan obilazak, jer je mnogo toga za vidjeti.

Darko Berljak

DARKO BERLJAK

Moderno zdanje Slovenskog planinskog muzeja

KAKO JE OSNOVANO PD »RAVNICA« U VUKOVARU

Dana 6. travnja ove godine osnovano je PD »Ravnica« - prvo planinarsko društvo u Vukovaru. Za predsjednika društva izabran je Zoran Rokvić, dopredsjednik je Robert Grjetić, tajnica je Sandra Podunajec, a blagajnica Blaženka Dudaš. Na osnivačkoj skupštini bilo je ukupno desetero osnivača te dva gosta.

Zanimljivo je reći kako smo odabrali ime društva – ono što je prvotno bila naša šala, poslije je prihvaćeno kao naziv društva. Zaključili smo, naime, da bi nam ime »Ravnica« odlično pristajalo jer, ruku na srce, i jesmo u ravnici.

Od početka smo imali veliku potporu vinkovčkih planinara. Gospoda Mirjana Malenica ponu-

dila nam je i pružila svu potrebnu pomoć pri osnivanju pa smo njoj i ostalim Vinkovčanima jako zahvalni. Potporu su nam pružili i HPS te članovi Mirovne grupe mlađih »Dunav«, koji su nam odmah velikodušno ustupili na korištenje svoje prostorije. Mediji su se također rado odazvali objavivši priču o prvom planinarskom društvu u povijesti Vukovara (Vukovarske novine, Glas Slavonije, Večernji list, Radio Vukovar i Radio Dunav).

U međuvremenu smo organizirali i prve samostalne izlete. Prvi izlet održan je 2. svibnja 2010. na Papuku (Velika – Lapjak – Nevoljaš – Velika) – desetero Vukovaraca i dvoje Osječana. Uvjereni sam da su pred nama velike stvari te lijepa i vesela, planinarski uspješna budućnost. Već nam se prilično ljudi javilo, a mnogi su iskazali želju da nam se pridruže na izletima. Na nama je da opravdamo njihovo povjerenje i nastavimo s entuzijazmom kojim smo sve i započeli.

Sandra Podunajec

OSNOVAN PK »IVANEC«

Hrvatsko planinarstvo i ivanečki kraj bogatiji su za novoosnovani Planinarski klub »Ivanec«. Osnivačka skupština održana je 9. srpnja »poleg jedne velike gore«, u ugostiteljskom objektu »BVB« u Ivancu.

Svečanom činu prisustvovalo je tridesetak planinara simpatizera i budućih članova, a među gostima je bio i dopredsjednik HPS-a Tomislav Čanić. Nakon izvješća inicijativnog odbora o potrebi pokretanja kluba i usvajanju statuta Kluba, za njegova predsjednika izabran je Tomislav Friščić, za dopredsjednika Duško Vitez, tajnika Stjepan Kuštelega i blagajnika Božo Šoštar. PK »Ivanec« ostvarivat će svoju planinarsku djelatnost putem sekcija, i to visokogorske,

IGOR KORLEVIC

13. susret balkanskih planinara

seniorsko-veteranske, sekcije mlađeži, informativno-propagandne, markacijske i ekološke.

Nakon službenog djela uslijedilo je druženje i domjenak, a okupljeni planinari zaželjeli su novorodenom klubu dug i uspješan rad.

Darko Kos

U VINKOVIMA OSNOVANA 20. STANICA HGSS-a

U petak 23. listopada 2009. održana je osnivačka skupština HGSS Stanice Vinkovci. Uz uobičajeni dnevni red, usvojen je Statut, izabran Upravni i Nadzorni odbor Stanice, a za pročelnika jednoglasno izabran Ivan Host. Za tajnika i blagajnika izabran je Zlatko Becić, za oružara Igor Nađ, a ostali su članovi Stanice Zdenko Lovrić, Mirjana Malenica, Snježana Lasić, Vesna Tunuković, Nada Andabak, Željko Benčević, Tomislav Milobara, Zvonimir Subotić, Vlado Šlopar, Zvonimir Tanocki i Sead Klebić.

Na skupštini je bilo pedesetak uzvanika, među kojima su bili pomoćnik ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje gospodin Obradović, dožupan Vukovarsko-srijemske županije Mato Golubić, gradonačelnik grada Vinkovaca Mladen Karlić, dogradonačelnik grada Vinkovaca Tomislav Šarić, predstavnici grada Vukovara, Zavoda za javno zdravstvo VSŽ-a gospoda Krešić, Područnog ureda za zaštitu i spašavanje Vukovar, HPS-a, predstavnici planinarskih društava iz Vinkovaca, Cerne i Orašja, članovi HGSS-a iz Stanica Požega, Osijek, Ogulin, Samobor i ostali gosti.

Telefonski broj Stanice Vinkovci jest 091/72-10-202. Svi članovi Stanice – šest pripravnika i sedam suradnika - članovi su HPD-a »Dirov brijege«. Iza sebe već imamo jednu potražnu akciju za nestalom osobom, sudjelovanje u osiguranju »Snježne kraljice« na Sljemenu i desetak vježbi.

Zlatko Becić i Igor Nađ

PRVE DVije GODINE VUKOVARSKO-SRIJEMSKOG PLANINARSKOG SAVEZA

Iako je prošlo već prilično vremena otkako je osnovan Planinarski savez Vukovarsko-srijemske županije, napisat ćemo o tome nekoliko redaka da taj važan dogadjaj ne bi ostao nezabilježen u našem planinarskom glasilu.

Savez je osnovan na poticaj predstavnika planinarskih društava iz Vukovarsko-srijemske županije (»Tikvica« Županja, »Dirov brijege« Vinkovci i »Grac« Cerna). Osnivačka skupština održana je 11. rujna 2008. Za predsjednika Saveza tom je prilikom izabran Igor Nađ (član PD-a »Dirov brijege«), dopredsjednik je Mladen Stjepanović (»Tikvica«) a tajnik i blagajnik Damir Martinovski (»Grac«). U Nadzorni odbor (predsjednik Žarko Kumburić) i Sud časti (predsjednik Jozo Jurkić) izabrana su po tri člana – iz svakog društva po jedan.

Jedna je od poveznica društava na području Županije i Premužićeva staza, na kojoj spomenuta tri društva održavaju dionicu od odvojka za Ograđenicu do odvojka za Kuginu kuću, kao i dionica Slavonskoga planinarskog puta od Čardaka do Vučjih glava. Prošle smo godine u lipnju zajednički uređivali dionicu na Premužićevu stazi, a ove godine u svibnju uredili smo našu dionicu na SPP-u. Županji su u travnju ove godine obnovili markacije na obilaznici Planinarski put Gardun.

Kako je i u Vukovaru osnovano planinarsko društvo, savez sada broji četiri članice, a tu je i podružnica PD-a »Šumar« u Vinkovcima, čiji članovi su i članovi naših društava. To je velik uspjeh za planinarstvo općenito jer na ovim prostorima od 1956. do 1996. nije bilo planinarskih društava. Nikako ne smijemo zaboraviti sva ratna i poratna stradanja koja su zadesila ovu županiju jer su unatoč srušenim gradovima, poginulima, nestalima, prognanima i ekonomski osiro-mašenima ovi ljudi našli snage, volje i dobrog duha da

planinarenjem obnove sami sebe i sredinu u kojoj se nalaze. Planinarenje je za nas postao stil života koji nas kroz zajedništvo s drugima afirmira i jača u svakom pogledu.

Popularizaciji planinarenja u Hrvatskoj pridonijela je i Hrvatska planinarska obilaznica. Iz naše je Županije u nju uključeno dosad 14 planinara, što je trećina svih slavonskih obilaznika HPO-a, a ima i novih koji nam se priključuju na takvima izletima. Obišli smo također i oko 40 obilaznica u Hrvatskoj i susjednim zemljama. Uz dvadesetak oslojenih vrhova u Europi viših od tri i četiri tisuće metara, naši su inozemni uspjesi usponi na Triglav, Grossglockner, Jebel Toubkal, Mont Blanc, Elbrus, Kilimanjaro i Mera Peak u Nepalu, a popeli smo se i na sve najviše vrhove susjednih država. Imamo i onih koji samostalno odlaze na penjanje (prirodne ili umjetne stijene).

U proteklom 15-godišnjem razdoblju radili smo mnogo i na planinarskom obrazovanju u našoj županiji. Planinarsku školu završilo je 19 planinara, tečaj za markaciste 11, vodičke tečajeve 5, alpinistički tečaj jedan planinar, a sada su na red došli i tečajevi za spasioce HGSS-a, gdje imamo šest polaznika. To su članovi Stanice HGSS-a Vinkovci.

Aktivni smo i u radu Slavonskoga planinarskog saveza. Zadovoljstvo mi je ovdje napisati i to da su se svojim člancima za »Hrvatski planinar« do sada predstavile naše dvije planinarke i četiri planinara, a nadam se da će nam se ubuduće priključiti i neki novi dopisnici jer je razmjena iskustava i informacija to bolja što nas je više. Svake godine s veseljem zajednički odlazimo na Dinaru, Dane hrvatskih planinara i Slet slavonskih planinara jer se radujemo susretima s planinarama iz drugih društava lijepo naše Hrvatske. Opće je poznato da smo mi ravničari s najnižim županijskim vrhom (Liska, 297 m), no to nam nije smetnja za kvalitetno bavljenje planinarenjem jer nam nijedna planina nije daleko.

Berislav Tkalac

BERISLAV TKALAC

Predstavnici planinarskih društava udruženih u Županijski savez Vukovarsko-srijemske županije

PRIREDBE ZNAČAJNE ZA PLANINARSTVO NA MLJETU

U povodu 50. obljetnice osnutka Nacionalnog parka »Mljet« na Mljetu će se od 30. rujna do 6. listopada održati znanstveni simpozij koji se sastoji od dva dijela: XII. dani Cvita Fiskovića (tema: povijest umjetnosti) i II. dani Branimira Gušića (prirodoslovna istraživanja na Mljetu). Prijavljena su 84 izlagачa, uz popratne manifestacije, a nakon simpozija bit će objavljen Zbornik radova.

Istaknuti planinar i akademik Branimir Gušić (1901. – 1975.) bitno je pridonio osnutku nacionalnog parka. I njegov sin, geolog Ivan Gušić, također akademik, istražuje prirodu NP-a »Mljet«. Zahvalnost za Gušićev rad iskazana je 1980. imenovanjem puta oko Velikog jezera Šetnicom Branimira Gušića, a 1998. i podizanjem spomenika Gušiću na Pristaništu Velikog jezera.

Posebno radno obilježavanje 50. obljetnice odvijat će se u Zagrebu 10. listopada u Hrvatskom državnom arhivu s tri izložbe, uz prigodan program: Mljet-ski akvareli akademskog slikara Nenada Opačića, drvene skulpture »mljetskog Meštrovića« Zvonimira Hazdovca te fotografije NP-a »Mljet« od 1929. do 1970., a u čast akademiku Gušiću koji je u tom razdoblju učinio najviše za otok Mljet i Nacionalni park. Sutradan, 11. listopada, bit će, uz prigodan program i domjenak, u Gliptoteci HAZU-a u Medvedgradskoj ulici otvorena velika, bogata, polivalentna multimedij-ska izložba o NP-u »Mljet«, uz izložbe fotografija Ive Pervana, Marije Braut, Darka Bavorjaka i Tihomira Makovca te izložba dokumenata, etno predmeta i

video projekcije starog Mljetu. Tom će prigodom biti predstavljena i knjiga s pretiskom Gušićevih radova o Mljetu i njegove doktorske disertacije o Mljetu.

Svi planinari pozvani su da posjete ova događanja. Opširnije podatke o sadržaju priredbi i mogućnostima posjeta Mljetu mogu se naći na web-stranicama Nacionalnog parka »Mljet« ili dobiti od Planinarskog društva »Mljet« (tel. 098/542-100, e-mail: marin.perkovic1@du.t-com.hr).

Marin Perković

»PLANINE«- 3. OTVORENA FOTO IZLOŽBA »KAMENJAKA«

U povodu 49. obljetnice osnutka PD-a »Kamenjak«, Rijeka u izložbenom salonu Filodrammatice, Korzo 28 u ponedjeljak 6. prosinca 2010. u 19 sati bit će svečano otvorena Treća otvorena foto izložba članova planinarskih društava Hrvatske na temu »Planine«. Foto-izložba bit će otvorena od utorka do petka od 10 do 13 i od 17 do 20 sati, a u subotu 11. prosinca od 10 do 13 sati.

Radi popularizacije planinarstva i rada planinarskih društava na foto-izložbi mogu sudjelovati isključivo članovi planinarskih društava iz Hrvatske. Radovi se predaju isključivo na CD-u, i to najviše 10 fotografija po autoru, veličine 2048×1536 piksela po fotografiji (za fotografije veličine 30,5×40 cm), zaključno do 31. listopada 2010. Pravila foto-natječaja i prijavnica za sudjelovanje na foto-izložbi može se preuzeti s web stranice www.pd-kamenjak.hr ili podignuti u tajništvu Društva. Osoba za kontakt je Verdan Grubelić, mob. 091/89-65-552, e-mail: tonulo192@inet.hr.

Pozdrav i vidimo se na otvorenju!

Verdan Grubelić

KALENDAR AKCIJA

4. 9.	Sv. misa na Obruču Vrh Obruč	PD »Obruč«, Jelenje 091/72-61-938, p.d.obruc@ri.t-com.hr
4. 9.	Tragom zbjega Lovinčana 1991. Velebit, Sv. Rok - Dušice - Sveti brdo - Bunovac - Raduč	Tomislav Čanić, 098/96-10-042
5. 9.	Tradicionalni pohod na Kamene svate Medvednica: Podsused - Kameni svati	PD »Susedgrad«, Podsused Nikola Sedmak, 098/355-446
5. 9.	Preko Zelova na Svilaju Svilaja	PD »Svilaja«, Sinj Boris Buljan, 095/90-28-281, Zoran Vejić, 091/56-46-024 Ivica Kodžoman, 098/439-150
11.9.	Obljetnica pl. skloništa »Dušice« Južni Velebit - pl. skloništa »Dušice«	HPK »Vučje bratstvo«, Zagreb Denis Hojnik, 091/48-13-982, Blaž Burčul, 098/357-053

12. 9.	Obilazak Belečkog pl. puta Ivanščica	HPD »Belecgrad«, Belec Stjepan Hanžek, 091/79-41-399
12. 9.	Pohod Kastav - izvor Rječine Kastav - Lužina - Kopica - Kukuljani - izvor Rječine	HPD HP i HT »Učka«, Rijeka Ilija Blatančić, 098/305-831, Marica Miškulin, 098/305-832
12. 9.	Pozovi prijatelja Medvednica: Gorsčica	HPD »Kapela«, Zagreb Vlatko Nemec, 091/33-57-700
12. 9.	2. pohod po Planinarskom putu »Velebno« Velebit, Oštarijska brda i Dabarski kukovi	HPD »Zagreb-Matica«, Zagreb Vedran Odak, 098/397-391
12. 9.	Subotina Buzet, kružna staza	HPD »Planik«, Umag Nedjeljko Markežić, 098/329-836
18. 9.	Obilazak Karlovačke obilaznice Japetić - Vodice - Sv. Gera - Sošice	PD »Dubovac«, Karlovac Jasna Draganjac, 098/93-54-494, info@pd-dubovac.hr
18.9.	Tradicionalni uspon na Kremen Kremen	HPD »Malačka - Donja Kaštela«, Kaštel Stari Katica Majković, 098/851-378
18. - 19. 9.	Noćni uspon i Memorijalni pohod na Učku Učka	PD »Kamenjak«, Rijeka Igor Korlević, 091/25-66-611
19. 9.	Godišnjica skloništa pod Troglavom Troglav	PU »Dinaridi«, Split Vedran Huljev, 091/79-32-767, Darko Gavrić, 091/72-89-963
25. 9.	Jesenski uspon na Oštru Oštra	PD »Željezničar«, Gospić Andrija Benković, 053/574-305
26. 9.	Dan HPD-a »Zagreb-Matica« Medvednica, pl. dom »Ivan Pačković«, Puntijarka	HPD »Zagreb-Matica«, Zagreb HPD Zagreb-Matica, 01/48-10-833 (r. danom 18 - 20:30 h)
26. 9.	Kroz vinograde i šume Feričanci - Srednjak	HPD »Sokol«, Feričanci Zlatko Brkić, 031/603-095, Ivan Kočaj, 031/603-034
26. 9.	Tradicionalni uspon na Konj (Kamešnica) Kamešnica: Žlabina - Konj	PD »Jelinak«, Trilj Stjepan Marić, 091/55-88-196, Alen Dukić, 098/832-611 Damir Džalo, 098/688-217
26.9.	Pohod po šibenskom zaleđu Perković - Boraja - Orlice - Dabar	HPD »Kamenar«, Šibenik Zdravko Antolković, 098/726-736
2. 10.	Susret planinara u Podravini - 18. kestenijada pl. kuća »Rudi Jurić«	HPD »Bilo«, Koprivnica Ivica Kušek, 091/25-10-571 Antonija Genc, 098/16-39-121, antonija.genc@kc.htnet.hr
3. 10.	Pohod na Oštrc Samoborsko gorje, Oštrc	HPD »Željezničar«, Zagreb Bernard Margitić, bernard.margitic@hznet.hr
3. 10.	U zavičaju knezova bribeških Skradin - bribeška Glavica - Ostrovica - Zečevo	HPD »Kamenar«, Šibenik Tonka Šupe, 098/13-23-730
8. 10.	3. susret »Jesen u Docu« Kamešnica, pl. sklonište u Kurtegi docu	PU »Dinaridi«, Split Vedran Huljev, 091/79-32-767, Darko Gavrić, 091/72-89-963
8. - 10. 10.	Putevima Branimira Gušića NP »Mljet«	PD »Mljet«, Govedari Marin Perković, 098/542-100, marin.perkovic1@du.t-com.hr
9. 10.	Pohod po Seniorskom planinarskom putu Samoborsko gorje, Gornje Rude - Poljanice - selo Plešivica - Gornji Pavlovčani	HPD »Zagreb-Matica«, Zagreb Ivo Rac, 01/38-36-524
10. 10.	Pohod istočnom Medvednicom Istočna Medvednica: Zelina - Blaguša	PD HP i HT »Sljeme«, Zagreb Žarko Nikšić, 098/479-835, zarko.niksic@xnet.hr

Prsti – simbol Bijelih stijena
foto: Alan Čaplar